

CUPRINS:

I. Aspecte introductive privind mijloacele tehnice speciale

1. Noțiunea mijloacelor tehnice speciale	5
2. Destinația mijloacelor tehnice speciale	15
3. Rolul mijloacelor tehnice speciale	20
4. Clasificarea mijloacelor tehnice speciale	24

II. Bazele juridice și organizatorico-tactice de aplicare a mijloacelor tehnice speciale

1. Cadrul normativ privind aplicarea mijloacelor tehnice speciale	33
2. Particularitățile organizatorice de aplicare a mijloacelor tehnice speciale	46
3. Cerințele (principiile) înaintate pentru folosirea mijloacelor tehnice speciale	48

III. Exigențe funcționale privind utilizarea mijloacelor tehnice speciale

1. Dispoziții generale privind aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și armelor de foc **52**
2. Aplicarea mijloacelor speciale de către funcționarii Ministerului Afacerilor Interne **63**
3. Aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și armei de foc de către angajații sistemului penitenciar **67**

IV. Mijloacele tehnicespeciale – realități și perspective

1. Evoluța tehncii speciale în calitate de domeniu practic și științifico-didactic **81**
3. Considerațiuni generale privind perspectivele ulitizării mijloacelor tehnice speciale **88**
3. Analiza perspectivelor de utilizare a unor tipuri de mijloace tehnice special **91**

Referințe bibliografice 105

I. ASPECTE INTRODUCTIVE PRIVIND MIJLOACELE TEHNICE SPECIALE

1. Noțiunea mijloacelor tehnice speciale

Pentru a-și atinge cu succes obiectivele sale în domeniul prevenirii și combaterii criminalității, autoritățile publice și alți subiecți cu atribuții în acest domeniu, ar trebuie să folosească un arsenal imens de mijloace tehnice, numite în mod obișnuit tehnică specială. Termenii „mijloace tehnice speciale”, „tehnică specială”, „mijloace speciale” se regăsesc adesea în literatura juridică și în actele normative.

Tehnica specială reprezintă un ansamblu de mijloace și procedee tactico-tehnice, cunoașterea teoretico-științifică a cărora nu este asigurată numai de folosirea practică a acestora, ci și de o serie de discipline cu caracter juridic (activitatea investigativ-operativă, criminalistică, procedură penală etc.). Anume studierea și cunoașterea acestor discipline contribuie substanțial la formarea competențelor juridico-tehnice, la combaterea diletantismului profesional, la însușirea cunoștințelor din alte domenii etc.

Odată cu fundamentarea criminalisticii ca știință, mijloacele tehnice folosite de către organele de drept în procesul de combatere a criminalității au căpătat denumirea de "*Tehnică criminalistică*". Același termen este utilizat la definirea primului compartiment al științei criminalistice, destinat pentru elaborarea mijloacelor tehnico-științifice și metodelor de aplicare a acestora la cercetarea faptelor penale.¹

Fiind unul din cursurile introductive care se predau în instituțiile cu profil juridic cursul didactic *Mijloace tehnice de speciale* are drept scop, în primul rând, familiarizarea studenților cu utilizarea corectă a principalelor noțiuni și categorii juridico-tehnice, strict necesare în vederea aplicării practice a mijloacelor tehnice și documentarea utilizării acestora.

Abordarea etimologică a termenului „tehnica” presupune totalitate de mijloace tehnice. În coraborare cu termenul „specială” (adică destinată unui anumit cerc de acțiuni, sferă de utilizare

¹ Simion Gh. Doraș, Criminalistica, vol. I - *Tehnica criminalistică*, Chișinău, 2011, p.19.

specifică, limitată la un anumit domeniu), se poate preciza identitatea conceptelor „mijloace tehnice speciale” și „tehnica specială”. Termenul „mijloace” (într-unul din sensurile sale) este definit ca dispozitive necesare pentru desfășurarea unei activități.

Doctrina și legislația desting mai multe definiții privind conceptul de tehnica specială. Ultima este definită ca și un sistem de mijloace criminalistice și alte mijloace tehnice utilizate de subiecții legii în lupta împotriva criminalității, în principal în secret, atunci când desfășoară măsuri speciale de investigație (n.a.: în continuare – ”MSI”) în conformitate cu normele reglementate prin acte normative speciale².

În aceeași ordine de idei „tehnica specială” reprezintă o totalitate de mijloace tehnice și metode științifice justificate pentru utilizarea lor legală de către subiecții legii pentru prevenirea și descoperirea infracțiunilor, altor infracțiuni,

² Оперативно-розыскная деятельность: учебник. 2-е изд., доп. и перераб. / под ред. К. К. Горяинова, В.С. Обнинского, Г.К. Синилова, А.Ю. Шумилова. М., 2014. С. 392.

identificarea și căutarea infractorilor, deținerea condamnaților, precum și a suspectilor și acuzaților de săvârșirea infracțiunilor”.³

Autorii S.N. Leonov și V.G. Popov folosesc un alt termen și anume - „mijloace speciale ale organelor de drept” și oferă următoarea definiție a acestora –mijloace care stau la dotarea poliției, sistemului penitenciar, a serviciului vamal, executorilor judecătorești, trupelor interne ale Ministerului Afacerilor Interne și altor organe de drept, utilizate în cazurile prevăzute de lege, produse tehnice (dispozitive, obiecte, substanțe) care sunt prevăzute direct pentru a proteja o persoană de atac și pentru a oferi o influență fizică forțată asupra infractorului sau a obiectelor materiale/ bunurilor de care acesta dispune (este înzestrat)⁴.

³ Епифанов С. С., Кленов С.И., Попов В. В., Иванов Л.Л. Специальная техника правоохранительной деятельности (теоретические, правовые и организационные аспекты). Курс лекций. Вологда: Вологодский институт права и экономики ФСИН России, 2017. С. 8.

⁴ Леонов С.И., Попов В.Г. Специальная техника правоохранительных органов. Курс лекций. Томск: Кузбасский институт России, Томский фил., 2021. с. 9

În opinia lui V.D.Grebelskii și a altor autori ruși, principalul criteriu ce permite calificarea unor obiecte drept mijloace tehnice speciale (tehnică specială) este utilizarea acestora de către organele de drept. Tehnica specială, în viziunea autorului citat, constituie *totalitatea tuturor mijloacelor și instalațiilor tehnice utilizate de către organele de drept pentru preîntâmpinarea și descoperirea infracțiunilor, căutarea infractorilor tăinuți, menținerea ordinii publice, precum și pentru menținerea regimului de pază stabilit în instituțiile penitenciare.*⁵

În lucrarea „*Tehnica specială și utilizarea ei. Introducere în curs*”, autorul rus A.M.Lușin definește tehnica specială ca fiind acel sistem de mijloace tehnice (construite special sau adaptate) și procedee tactice de utilizare a acestora în vederea combaterii criminalității și menținerii ordinii publice cu respectarea strictă a legislației.⁶

O opinie contradictorie celor expuse anterior ne apare cea expusă de către autorul rus S.L

⁵ Труды ВШ МООП РСФСР, №3С, 1983 г., р.217.

⁶ Лушин А.М., Специальная техника и ее применение. Введение в курс. Лекция . Горький, 1900 г., р.10.

.Novojilov, care în lucrarea sa „*Rolul tehnicii speciale în combaterea criminalității*” pledează pentru înlocuirea termenului de tehnică specială prin termenul de tehnică a organelor de drept, afirmând că termenul „specială” poate fi atribuit doar tehnicii care reflectă specificul activității organelor de drept.

În continuare, autorul S.L. Novojilov ne propune următoarea definiție: „tehnica specială prezintă un gen specific de mijloace tehnice, utilizate de către lucrătorii diferitelor servicii ale organelor de drept, în strictă conformitate cu legislația în vigoare și cu actele normative, în a căror construcție, modificare și adaptare sunt reflectate particularitățile activității organelor de drept”.⁷

E.F.Tolmaciiov, sintetizând mai multe definiții publicate în literatura de specialitate, a formulat următoarea definiție: „tehnica specială reprezintă un sistem de mijloace și instalații tehnice, precum și procedee tactico-tehnice corespunzătoare, utilizate

⁷ Новожилов С.Л., Роль, место и значение специальной техники в борьбе с преступлениями. Лекция, Горький, 1991 г., p.4

de către organele de drept, cu respectarea strictă a legislației, în scopul combaterii criminalității, menținerii ordinii publice și a regimului stabilit în instituțiile penitenciare”.⁸

După cum observăm, încercând să definească noțiunea de tehnică specială, cercetătorii examinează acest termen din diferite perspective (fie acordând prioritate aspectului juridic, fie aspectului tehnic). Fiecare definiție poate fi acceptată, însă, datorită caracterului său complex, definiția propusă de autorul E.F.Tolmaciiov, în viziunea noastră, pare a fi mai reușită decât cele propuse anterior.

Reieșind din cele expuse, noțiunea de tehnică specială include nu numai mijloace și instalații tehnice, dar și procedee tactico-tehnice corespunzătoare, care își au specificul lor (de exemplu: procedee speciale de fotografiere secretă, modalități de utilizare a substanțelor chimice speciale etc.).

⁸ Теснее связь науки и практики (Специальный выпуск информационного бюллетня №4), УВД Калининского Облесполкома г.Калинин, 1974 г., р.46.

Menționăm faptul că activitatea de investigare și descoperire a infracțiunilor și infractorilor la etapa actuală de dezvoltare a societății, în ipostaza refuzului total de la utilizarea tehnicii speciale, ar deveni deosebit de dificilă sau imposibilă.

Concretizând scopul mijloacelor speciale specifică cazurile tipice care justifică/legitimează aplicarea lor, după cum urmează:

- protecția personalului împotriva impactului armelor de foc și a armelor albe, loviturilor prin aruncarea obiectelor, bastoanelor, tijelor metalice etc ;
- respingerea atacului infractorilor, suprimarea refuzului de a se supune și limitarea rezistenței fizice;
- influența activă pe calea unei iritații dureroase a membranei mucoase a ochilor și a tractului respirator superior;
- impact psiho-fiziologic cu impulsuri luminoase și acustice puternice;
- deschiderea urgentă a ușilor și distrugerea barierelor; oprirea obligatorie a vehiculelor cu

capacități mici și mijlocii de transport cu anvelope.⁹

La formularea definiției mijloacelor tehnice speciale trebuie luate în considerare următoarele circumstanțe.

În primul rând, interpretarea termenilor „tehnica specială” și „mijloace tehnice speciale” coincide în majoritatea cazurilor. Coincidența lipsește dacă luăm în considerare esența termenul „tehnică specială, în sens extins - ca mijloace tehnice adecvate, diverse instrumente și dispozitive, dar și anumite cunoștințe (metode speciale), metode, metode de aplicare afectivă. Analiza literaturii de specialitate indică că această abordare stă la baza majorității definițiilor oferite tehnicii speciale.

Conceptele „mijloace speciale” și „tehnologii speciale” sunt corelate parțial și integral, adică mijloacele speciale constituie doar o parte a tehnicii speciale, care oferă soluția unor sarcini speciale -

⁹ Nastas A., Efremov V., Bazele juridice și organizatorico-tactice de aplicare a mijloacelor tehnice special. În: Protecție, pază și securitate – amenințări și soluții. Culegere de articole științifice. Chișinău, 2019, p. 23. ISBN 978-9975-3313-3-3

sarcinile de prevenire și investigare a infracțiunilor, urmărirea persoanelor acuzate și a celor deținuți.

În literatura de specialitate există și puncte de vedere contradictorii celei expuse recent. Astfel, unii autori indică faptul că, împreună cu noțiunea de „tehnică specială” în literatură și în practică, termenul departamental „mijloace speciale” este folosit pentru a desemna diverse grupuri de mijloace de protecție individuală, apărare activă și operațiuni speciale. Și există o tendință de a referi mijloace speciale la unul dintre tipurile (grupuri, clase) de tehnică specială. Chestiunea atribuirii mijloacelor speciale categoriei sau de tehnică specială sau a unei forme independente a acesteia, în prezent este discutabilă, necesitând studii științifice.¹⁰

În al doilea rând, mijloacele tehnice speciale trebuie să îndeplinească anumite cerințe: fundamentarea științifică; siguranță; securitate;

¹⁰ Епифанов С.С., Кланов С.И., Попов К. В., Иванов Л.А. Специальная техника правоохранительной деятельности (теоретические, правовые и организационные аспекты). Курс лекций. 2019, с. 11

dimensiuni mici (în caz de necesitatea camuflării sale și a faptului aplicării sale).

În al treilea rând, se evidențiază subiecte speciale de aplicare, într-un sens larg, este o subdiviziune structurală aparte, iar în sensul îngust este poliția, sistemul penitenciar, serviciile vamale, trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne și alte organe de drept.

În al patrulea rând, condițiile de utilizare a mijloacelor tehnice speciale diferă. Mijloacele tehnice speciale pot fi subdivizate în legătură cu activitățile de investigare-exploatare, de investigație și administrativă ale organelor afacerilor interne.

2. Destinația mijloacelor tehnice speciale

În cadrul măsurilor speciale de investigații, mijloacele tehnice speciale sunt aplicate pentru prevenirea și descoperirea infracțiunilor, căutarea de persoane și se folosesc în majoritatea cazurilor în mod secret. În aceste scopuri, sunt destinate

mijloace tehnice speciale, dispozitive și procedee sub denumirea generală „tehnică operativă”.

Termenul „tehnică operativă” în circuitul științific criminalistic se folosește de rînd cu noțiunea de „tehnică operativă a ofițerului de investigații”, care este un set destul de mare de instrumente tehnice folosite de ofițer operativ - fără abilități tehnice speciale în condițiile uzuale la investigarea crimelor (utilizate în mod public și pentru a aduna și a cerceta circumstanțe de fapt utilizate în calitate de probe în probatoriul penal). Tehnica specială s-a desprins din cadrul tehnicii criminalistice, instrumente și metode căreia erau destinate în vederea protecției ordinii publice, investigării infracțiunilor, respectării regimului de executare a pedepselor, măsurilor special de investigație.

În cadrul măsurilor speciale de investigații, se face uz de următoarele *mijloace speciale*:

1. Mijloace tehnice speciale pentru obținerea și înregistrarea în secret a informațiilor acustice: sisteme de comunicații prin cablu destinate recepționării și înregistrării în secret

a informațiilor acustice; aparate radio destinate recepționării în secret și înregistrării informațiilor acustice.

2. Mijloace tehnice speciale pentru observarea și documentarea vizuală în secret:

a) aparate de fotografiat care au cel puțin una dintre următoarele caracteristici: camuflate ca articole de uz casnic; având o pupilă de intrare impusă (PIN - HOLE); fără vizor; cu cameră de control de la distanță;

b) camere TV și video, care au cel puțin una dintre următoarele semne: articole camuflate pentru uz casnic; având o pupilă de intrare impusă (PIN - HOLE); lucrează la iluminarea scăzută a obiectului (0,01 lux sau mai puțin) sau la iluminarea elementului de recepție de 0,0001 lux sau mai puțin;

c) un complex de mijloace pentru transmiterea imaginilor video prin cabluri, radio și linii de comunicații optice.

3. Mijloace tehnice speciale pentru ascultarea în secret a convorbirilor telefonice: sisteme de comunicații prin fir, destinate ascultării în secret a conversațiilor telefonice; aparatură radio destinată ascultării în secret a conversațiilor telefonice.
4. Mijloace tehnice speciale pentru interceptarea și înregistrarea în secret a informațiilor din canalele de comunicare tehnică.
5. Mijloace tehnice speciale pentru controlul secret al mesajelor și trimitelor poștale.
6. Mijloace tehnice speciale pentru cercetarea în secret a obiectelor și documentelor; dispozitive portabile de dimensiuni reduse pentru radioscopie și radioterapie.
7. Mijloace tehnice speciale pentru pătrunderea în secret și examinarea spațiilor, mijloacelor de transport și altor obiecte: mijloace pentru deschiderea dispozitivelor de blocare; portabile cu

dimensiuni reduse și mijloace de radiografie cu raze "X".

8. Mijloace tehnice speciale pentru controlul în secret al circulației mijloacelor de transport și a altor obiecte.
9. Mijloace tehnice speciale pentru culegerea în secret (modificarea, distrugerea) informațiilor din mijloacele tehnice de stocare, procesare și transmitere a acestora.
10. Mijloace tehnice speciale pentru identificarea în secret a persoanei; înregistratori cu mai multe canale a reacțiilor psihofiziologice a persoanelor.

Mijloacele tehnice de investigare a infracțiunilor ar trebui să fie utilizate în mod public în cadrul procedurilor penale. Regulile de utilizare a acestor mijloace sunt elaborate de tehnica criminalistică.

3. Rolul mijloacelor tehnice speciale

Activitatea complexă și multiaspectuală a organelor de drept, în special a organelor afacerilor interne, presupune introducerea și utilizarea celor mai diverse mijloace tehnice. Totodată este necesar de a se ține cont de interesele fiecărui serviciu în parte și de specificul lui de activitate.

După cum ne demonstrează practica acumulată pe parcursul mai multor ani, introducerea mijloacelor tehnice în activitatea organelor de drept are următoarele tendințe:

- procurarea pentru dotarea mijloacelor tehnice destinate utilizării în cele mai diverse domenii, dacă conform caracteristicilor tehnice aceste mijloace satisfac cerințele organelor de drept. Această tendință s-a manifestat chiar de la începutul aprovizionării organelor de drept cu mijloace tehnice. În calitate de exemplu am putea aduce mai multe modele ale mijloacelor de telecomunicații, microscop, tehnică de imprimare audio, video, foto, tehnică electronică de calcul etc.;

- procurarea de mijloace tehnice cu destinație generală, care, ulterior, în laboratoarele și atelierile specializate ale M.A.I. sau ale altor autorități se modifică constructiv, se completează și se ajustează la condițiile și specificul activității organelor de drept. În calitate de exemplu, pot fi menționate mijloacele de transport pe care sunt instalate stații radio și amplificatoare de sunet, magnetofone, care se completează cu diferite microfoane și amplificatoare suplimentare, aparate de fotografiere și imprimare a imaginii și a sunetului care se modifică conform cerințelor înaintate de tactica efectuării acțiunilor de investigații operative și de urmărire penală etc.;
- procurarea centralizată a mijloacelor tehnice elaborate și confecționate special pentru organele de drept, corespunzătoare specificului de activitate a acestor organe.

În ultimul timp arsenalul acestei categorii de mijloace tehnice sporește zi de zi. Este vorba despre tehnica operativă de telecomunicații, tehnica

de căutare și de semnalizare, tehnica și instalațiile operative de înregistrare audio și/sau video, substanțele chimice speciale etc.

Tehnica criminalistică este o varietate de dispozitive tehnice, dispozitive și materiale, metode științifice elaborate de criminalistică și folosite în procesul de detectare, investigare și prevenire a infracțiunilor.

Tehnica în activitățile autorităților publice este, de asemenea, utilizată în mod public. Mijloacele tehnice, dispozitivele și metodele de aplicare a acestora sunt elaborate sau adaptate în funcție de direcția activităților administrative ale organelor afacerilor interne și de scopurile aplicării lor.

Mijloacele tehnice speciale folosite în activitățile administrative ale organelor afacerilor interne includ mijloace de organizare, mijloace de transport speciale, mijloace tehnice de protecție, mijloace automate, tele-mecanice și alte mijloace tehnice de reglementare a traficului etc.¹¹

¹¹ Специальная техника органов внутренних дел: учебник для образовательных учреждений МВД России / под ред.

Trebuie remarcat faptul că un număr de mijloace tehnice sunt de natură universală - aceleași mijloace tehnice pot fi utilizate în toate domeniile specifice de activitate ale organelor de drept. Astfel, mijloacele tehnice speciale pot fi clasificate privitor la activitățile operative, de urmărirepenală și administrare, însă această clasificare poartă un caracter convențional.

Este posibilă și o altă clasificare, în baza căreia se află scopul îngust al mijloacelor tehnice speciale. În conformitate cu aceasta, există: mijloace inginerești și tehnice de protecție și supraveghere; mijloacele tehnice de comunicare; mijloace speciale de asigurare a securității angajaților; tehnică de cercetare; tehnică operativă; tehnică informațională și tehnologii; dispozitive multifuncționale.

Astfel, noțiunea de tehnică specială ca un ansamblu de dispozitive și obiecte tehnice (și, în unele cazuri, metode de aplicare efectivă) este aplicat de autoritățile publice în scopul prevenirii și

descoperirii infracțiunilor, persoanei, urmărirea acestora, deținerea condamnaților și a persoanelor acuzate în săvârșirea infracțiunilor.

4. Clasificarea mijloacelor tehnice speciale

Tehnica specială utilizată de către organele de drept poate fi clasificată după particularitățile constructive și funcționale în următoarele grupe:

- *mijloace tehnice produse în mod special pentru organele de drept;*
- *mijloacele tehnice modificate și adaptate de către organele de drept (după procurare) în scopul folosirii acestora în condiții specifice;*
- *mijloace tehnice cu destinație generală, care nu necesită modificări constructive.*

La efectuarea măsurilor speciale de investigații, organele de drept aplică mijloace tehnice și substanțe chimice, dacă acestea nu dăunează sănătății cetățenilor, în scopul relevării, preîntâmpinării, contracarării și descoperirii infracțiunilor, căutării persoanelor ce le-au comis,

cât și asigurării recuperării prejudiciului cauzat prin infracțiune în majoritatea cazurilor în mod secret.

După tradițiile stabilite în organele de drept, mijloacele tehnice utilizate la îndeplinirea măsurilor speciale de investigație este identificată prin termenul de "tehnică operativă".

Astfel autorul *V.D.Grebelschii* susține că totalitatea mijloacelor tehnice criminalistice și a altor mijloace tehnice utilizate de către organele de drept la realizarea măsurilor investigativ-operative în scopul preîntâmpinării, descoperirii infracțiunilor și căutării infractorilor tăinuți, se numește tehnică operativă (mijloace tehnice operative).¹²

Factorul care permite delimitarea sau evidențierea tehnicii operative din întregul arsenal de tehnică specială, și, în particular, de tehnica criminalistică, este reglementarea utilizării ei de actele normative secrete și strict secrete, ceea ce limitează numărul persoanelor care pot folosi această tehnică.

¹² Основы оперативно-розыскной деятельности, Москва, 1986 г., p.150.

La efectuarea diferitelor acțiuni de urmărire penală, mijloacele tehnice sunt folosite în mod public pentru depistarea și relevarea urmelor și obiectelor–mostre lăsate de către infractori la săvârșirea infracțiunilor. Metodica utilizării acestor mijloace este elaborată de știința criminalistică. Mijloacele tehnice și procedeele tactice de aplicare a lor se conțin în noțiunea de "tehnică criminalistică".

Actualmente "*tehnica criminalistică*" reprezintă un sistem argumentat științific de mijloace tehnice și metode privind utilizarea lor de către organele cu funcție de urmărire penală, precum și de experți, în vederea descoperirii, examinării și administrării probelor necesare pentru stabilirea adevărului în procesul judiciar, în scopul descoperirii și prevenirii infracțiunilor.¹³

În activitatea administrativă mijloacele tehnice se utilizează în mod public, iar metodele de aplicare a lor sunt elaborate reieșind din domeniul de activitate a serviciilor respective. În activitatea

¹³ Simion Gh. Doraș, Criminalistica, vol.I - Tehnica criminalistică, Chișinău, 1996, p.51

administrativă pot fi aplicate stații radio și amplificatoare de sunet, aparate de fotografiat și imprimare video, tehnică de semnalizare și de pază etc.

O parte din mijloacele tehnice poartă un caracter universal, deoarece pot fi aplicate în toate ramurile de activitate a organelor de drept. Este vorba despre mijloacele de telecomunicații, tehnica de înregistrare audio și/sau video, tehnica de căutare (în afară de tehnica operativă de același gen).

În dependență de formele utilizării tehnicii speciale (secrete sau publice) sunt aplicate diferite forme organizatorice și/sau tactice.

Metodele de aplicare a tehnicii speciale sunt diferite. Acestea alcătuiesc o totalitate de procedee tactico-tehnice care asigură operativ și pe deplin atingerea scopului dat la desfășurarea măsurilor speciale de investigație ori acțiunilor de urmărire penală, indiferent de condițiile în care au loc aceste acțiuni.

La efectuarea acțiunilor de investigații operative, procedeele tehnice trebuie îndeplinite

Într-un mod strict pentru că, în caz contrar, ele pot influența negativ asupra calității rezultatului final. De aceea se recomandă efectuarea experiențelor și a antrenamentelor eventuale în condiții asemănătoare cu cele adevărate. Acest fapt ne va permite să ne convingem de siguranța și de posibilitățile tehnicii.

Este necesară elaborarea detaliată a metodelor de utilizare complexă a tehnicii prin diferite jocuri tactice, folosind metodică modelării circumstanțelor. Se recomandă acest lucru în special la pregătirea ambuscadelor și la reținerea infractorilor înarmați, mai ales în condiții nocturne, atunci când pot fi folosite cu succes stații radio, aparate portative de supraveghere în întuneric, mijloace de semnalizare, substanțe chimice speciale și altă tehnică specială.

Unele mijloace tehnice se deosebesc prin complexitatea constructivă sau prin unele particularități de exploatare și din aceste considerente ele trebuie să fie aplicate doar după consultarea specialiștilor sau cu participarea nemijlocită a acestora (aparate de înregistrare audio și/sau video, tehnică de depistare a substanțelor

chimice specifice și a altor substanțe, dispozitive de depistare etc.).

Tehnica operativă, care se folosește pentru depistarea, fixarea acțiunilor criminale și chiar pentru analiza și cercetarea eventuală a obiectelor care pot servi drept probe, este aplicată pe baza *metodelor tehnico-criminalistice corespunzătoare* (este vorba în primul rând de aparate de fotografiat, camere de luat vederi, aparate de căutare, mijloace de dactiloscopiere etc.). De aceea, procesul de utilizare a acestei tehnici necesită o fixare documentară a rezultatelor obținute conform regulamentului. În unele cazuri acest lucru se realizează cu participarea reprezentanților publici, care, în caz de necesitate, ar putea depune depoziții în instanțele de judecată.

Astfel, problemele ce țin de metodica aplicării tehnicii speciale sunt strâns legate de măsurile organizatorice care au menirea de a asigura condiții optime pentru utilizarea tehnicii și obținerea rezultatelor corespunzătoare cu ajutorul ei.

Concluzionând cele expuse anterior, putem afirma următoarele:

1. tehnica specială constituie o *totalitate de mijloace tehnice utilizate de către organele de drept în activitatea specifică a acestora*;
2. tehnica specială poate fi divizată în două grupe și anume: *tehnica operativă și tehnica criminalistică*;
3. tehnica operativă constituie o parte a tehnicii speciale care se utilizează prioritar *în mod secret*;
4. tehnica criminalistică de asemenea constituie o parte a tehnicii speciale, care se utilizează *în mod public*;
5. unele și aceleași mijloace tehnice, în dependență de circumstanțele și metodele utilizării lor, pot fi numite mijloace tehnice operative sau mijloace tehnice criminalistice;
6. deosebirile dintre tehnica criminalistică și tehnica operativă sunt următoarele:
 - *modul de utilizare a acestora*: tehnica criminalistică se folosește în mod public, iar tehnica operativă, prioritar în mod secret;

- *numărul de persoane care utilizează aceste mijloace tehnice:* la utilizarea tehnicii operative are acces un număr restrâns de persoane – lucrătorii subdiviziunilor operative și specialiștii respectivi ai organelor de drept, iar la utilizarea tehnicii criminalistice au acces practic toți colaboratorii organelor de drept, în dependență de necesitate și funcția exercitată;
- *baza legislativă:* paralel cu legislația în vigoare pentru utilizarea tehnicii operative sunt elaborate acte normative secrete și strict secrete;
- *formele de documentare:* tehnica criminalistică se utilizează nesancționat, iar faptul aplicării ei se fixează în procesele verbale întocmite de către ofițerii de urmărire penală. Utilizarea tehnicii operative se înfăptuiește, de regulă, sancționat, cu respectarea strictă a legislației în vigoare și a normelor prevăzute de regimul secret;

- *rezultatele obținute în urma aplicării lor:*
rezultatul obținut cu ajutorul tehnicii criminalistice are valoare probantă, iar rezultatul obținut la utilizarea tehnicii operative are valoare informativă, în baza căreia pot fi pregătite și efectuate acțiuni de urmărire penală. În unele cazuri (vezi art.93 alin.4 Cpr.pen.) acest rezultat poate avea de asemenea valoare probantă.

II. Bazele normative și tactice de aplicare a mijloacelor tehnice speciale

1. Cadrul normativ privind aplicarea mijloacelor tehnice speciale

Principala bază legală pentru reglementarea oricărei relații este Constituția Republicii Moldova¹⁴. Art. 7 a Constituției Republicii Moldova statuează: „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.” Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea. Articolul 24 stabilește dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

Constituția Republicii Moldova stabilește drepturile cetățenilor la viața privată, secretele personale și familiale (art. 29), secretul corespondenței, convorbirile telefonice, trimerile poștale, telegrafice și altele. Conform art. 28 și 30

¹⁴ Constituția Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 1 din 12.08.1994.

Constituția Republicii Moldova restricționează dreptul la secretul corespondenței, al convorbirilor telefonice, al trimiterilor poștale, telegrafice și de altă natură e posibilă numai pe baza unei hotărâri judecătorești.

Constituția Republicii Moldova, de asemenea stipulează că nu este permisă colectarea, stocarea, utilizarea și difuzarea informațiilor despre viața privată a unei persoane fără consimțământul ei.

Însă partea esențială a domeniului sarcinilor privind aplicarea tehnicii speciale constă tocmai în sfera dobândirii în secret și a prelucrării informației.

Sunt nemijlocit legate de aplicarea tehnicii speciale și stabilite de art. 29 din Constituția Republicii Moldova, inviolabilitatea locuinței și interzicerea pătrunderii în locuință împotriva voinței persoanelor care locuiesc în ea, în alt fel decât în cazurile specificate de lege sau în baza unei hotărâri judecătorești.

Pentru practica aplicării mijloacelor speciale o importanță mare are și dreptul consfințit

În art. 40 din Constituția Republicii Moldova de a se aduna în mod pașnic fără arme, de a organiza întâlniri, mitinguri și demonstrații, defilări și pichetări. Drepturile și libertățile omului și cetățeanului pot fi limitate de lege numai în măsura în care este necesar să se protejeze fundamentele ordinii constituționale, moralității, sănătății, drepturilor și intereselor legitime ale altora pentru a asigura apărarea țării și securitatea statului.

În cele ce urmează vom evidenția modalitatea și rolul actelor normative în reglementarea aplicării tehnicii speciale.

Anumite aspecte ale aplicarea materialelor procedurii judiciare obținute în timpul activităților speciale de investigații (inclusiv utilizarea tehnicii speciale) în sistemul justiției penale sunt reglementate de Codul de procedură penală a Republicii Moldova : în cadrul art. 57, alin 4), art. 110, alin. 7), art. 114, alin. 5), art.123, alin. 2), art. 128, alin. 8), art. 134, alin. 3), art. 136, alin 2)¹⁵.Normele din Codul de procedură penală a

¹⁵ Codul de procedură penală a Republicii Moldova. Monitorul oficial Nr. 104-110, art. Nr: 447 din 07.06.2003.

Republicii Moldova se referă la aplicarea mijloacelor tehnice în desfășurarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigație.

Articolul 429, alin. (5) Codul Contravențional al Republicii Moldova¹⁶ confirmă că la efectuarea percheziției pot fi utilizate mijloace tehnice, fapt ce va fi consemnat în procesul-verbal de percheziție.

Legea penală a Republicii Moldova stabilește responsabilitatea pentru o serie de acțiuni legate de încălcarea regulilor sau condițiilor de aplicare a mijloacelor tehnice speciale.

În prezența anumitor circumstanțe, subiecții împuterniciți, care au folosit mijloace tehnice speciale pentru a colecta informații sau pentru a pătrunde în localuri pot fi, de asemenea, supuși răspunderii penale pentru încălcările comise, prin folosirea poziției sale oficiale. În acest sens, invocăm forme agravante ale infracțiunilor de încălcare a inviolabilității vieții private (articolul 177 CP RM), violare a dreptului la secretul

¹⁶ Codul contravențional al Republicii Moldova. Monitorul oficial Nr. 3-6. Art Nr: 15 din 16.01. 2008.

corespondenței, (articolul 178 CP RM), violarea de domiciliu (articolul 179 CP RM).

Legea nr. 300 din 12.12 .2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare a Republicii Moldova¹⁷ în cadrul art 14 a Legii nr. 300 sunt stabilite drepturile și obligațiile Administrației Naționale a Penitenciarelor (n.a – în continuare "ANP") și a instituțiilor subordonate.

În executarea atribuțiilor sale ANP este în drept să construiască instalații tehnico-genistice în scop de pază, supraveghere și control al instituțiilor penitenciare, să instaleze rețele speciale de comunicație, să amplaseze și să folosească tehnica, armamentul și alte mijloace speciale, în condițiile legii; să organizeze și să efectueze operațiuni speciale în instituțiile penitenciare; să perchezitioneze deținuții; să aplice mijloacele speciale.

Pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor, Administrația Națională a Penitenciarelor și

¹⁷ Legea nr. 300 din 12.12 .2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare a Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 48-57, art Nr : 124 din 16.02.2018. Data intrarii in vigoare : 16.05.2018

instituțiile subordonate sînt în drept de a colecta, de a prelucra și de a păstra informațiile despre persoanele deținute, de a crea sisteme informaționale automatizate proprii, de a utiliza și avea acces gratuit, prin intermediul platformei de interoperabilitate instituită de către Guvern, la informațiile și bazele de date incluse în registrele de stat deținute de alte autorități și instituții publice sau întreprinderi de stat, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

În domeniul reglementării aplicării mijloacelor tehnice speciale există un număr semnificativ de legi. Rolul principal în reglementarea juridică de aplicare a tehnicii speciale în activitatea specială de investigații o are Legea Nr. 59 privind activitatea specială de investigații¹⁸. Acest act normativ prevede o listă exhaustivă de măsuri speciale de investigație, specificul aplicării mijloacelor tehnice speciale în cadrul măsurilor speciale de investigații. Legea prevede posibilitatea folosirii la înlăturarea măsurilor speciale de

¹⁸ Legea Nr. 59 privind activitatea specială de investigații din 29.03.2012. Monitorul Oficial Nr. 113-118, art Nr : 373, 06.08.2012.

investigație a sistemelor informatice, a înregistrărilor video și audio, a fotografiilor, precum și a altor mijloace tehnice și de altă natură. În cazurile menționate, mijloace tehnice nu trebuie să prezinte pericol vieții și sănătății sau mediului înconjurător.

Lista tipurilor mijloacelor tehnice speciale destinate colectării în mod confidențial a informațiilor în cursul desfășurării măsurilor speciale de investigații și a acțiunilor de urmărire este stabilită de actele normative interdepartamentale.

Pentru a efectua măsurile speciale de investigație legate de restrângerea drepturilor constituționale privind secretul corespondenței, convorbirilor telefonice, trimiterilor poștale, telegrafice și de altă natură transmise prin rețelele de comunicații electrice și poștale, inviolabilitatea domiciliului în cadrul activității speciale de investigații și corespunzător cu utilizarea anumitor tipuri de mijloace tehnice speciale, Legea nr.59, precum și Codul de Procedură Penală a RM prevede obținerea unei autorizații ale judecătorului de instrucție.

Bazele privind utilizarea mijloacelor speciale în instituțiile care execută pedeapsa sunt consfințite în Legea nr. 300 din 12.12 .2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare a Republicii Moldova¹⁹. Normele acestei legi prevăd dreptul instituțiilor care asigură executarea pedepse de a exercita controlul asupra respectării cerințelor regimului asupra obiectelor instituțiilor care execută pedepsele și asupra teritoriilor adiacente acestora, să aplice și să folosească forța fizică, mijloace speciale și arme. Drepturi similare sunt acordate unităților speciale ale sistemului de executare a pedepselor penale privind îndeplinirea sarcinilor care le-au fost atribuite.

Hotărârea Guvernului Nr. 583²⁰ din 26.05.2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, în cadrul pct. 204, prevede că personalul penitenciarelor este în drept să recurgă la aplicarea forței fizice,

¹⁹Legea nr. 300 din 12.12 .2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare a Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 48-57, art Nr : 124 din 16.02.2018. Data intrării în vigoare : 16.05.2018.

²⁰Hotărârea Guvernului Nr. 583 din 26.05.2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați. Monitorul Oficial Nr. 91-94, art Nr : 676 din 16.06.2006.

mijloacelor speciale și a armei de foc în cazurile și modul prevăzut de art. 223 al Codului de executare²¹, art. 35-37 al Legii cu privire la sistemul administrației penitenciare, Legea nr. 218 din 19 octombrie 2012, privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, precum și în cazurile prevăzute de art.35-40 ale Codului penal al Republicii Moldova²² (art.204). Aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale sau armei de foc trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ele, cu acordarea unui timp suficient pentru reacția de răspuns.

Pentru a asigura dreptul la securitatea persoanelor acuzate aflate în detenție, martorilor, părților vătămate, se pot aplica măsurile și mijloacele tehnice prevăzute de Legea Nr.105 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la

²¹ Codul de executare al Republicii Moldova. Monitorul oficial Nr. 34-35/112 din 03.03.2005.

²² Codul penal Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 72-74, art Nr : 195 din 14.04.2009.

procesul penal din 16.05. 2008²³. Art. 13, alin. (3) a legii menționate prevede măsurile urgente aplicate, în privința participantului la procesul penal, de organul de urmărire penală, acestea constau în: asigurarea pazei personale, pazei locuinței, a reședinței ori a bunurilor; interceptarea comunicărilor ei în condițiile Codului de procedură penală; supravegherea prin intermediul mijloacelor audio/video în condițiile Codului de procedură penală.

Art. 13¹ a Legii nr. 105, printre măsurile urgente aplicate în privința persoanelor aflate în locurile de detenție prevede și instalarea tehnicii speciale de semnalizare în locul de detenție; instalarea, în încăperile de detenție, a legăturii telefonice directe (interfon) cu unitatea de gardă a locului de detenție și cu organul abilitat.

Utilizarea mijloacelor speciale de către poliția la îndeplinirea îndatoririlor profesionale este reglementată de legea Nr. 320 cu privire la activitatea Poliției și statul polițistului din

²³ Legea Nr.105 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal din 16.05. 2008. Monitorul oficial Nr. 112-114,art Nr: 434 din 27.06.2008.

27.12.2012²⁴. Art. 4, alin. (3) a legii menționate, prevede aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și a armelor de foc se admite doar în strictă conformitate cu legea și în cazul în care metodele non-violente nu asigură îndeplinirea atribuțiilor Poliției. Art.20, lit. a) statuează că Poliția realizează măsuri speciale de investigații în condițiile legii. Legea Nr. 333²⁵ privind statutul ofițerului de urmărire penală, stabilește drepturile ofițerului de urmărire penală de a utiliza mijloacele tehnicii speciale în condițiile legii.

Legea Nr. 806²⁶ cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne din 12.12.1991 în cadrul art. 14 prevede folosirea mijloacelor speciale și a armelor de foc: „militarii trupelor de carabinieri au dreptul să folosească cătușe, bastoane de cauciuc, substanțe lacrimogene, dispozitive audio-vizuale, mijloace

²⁴ Legea Nr. 320 cu privire la activitatea Poliției și statul polițistului din 27.12. 2012. Monitorul oficial Nr. 42-47,art Nr: 145 din 01.03.2013.

²⁵ Legea Nr. 333 privind statutul ofițerului de urmărire penală. Monitorul oficial Nr. 195-198,art Nr: 918 din 22.12.2006.

²⁶Legea Nr. 806 cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne din 12.12.1991 În nerepublicat Nr. 000 din 12.12.1991.

tehnice pentru deschiderea încăperilor ocupate de infractori, pentru oprirea forțată a mijloacelor de transport, tunuri de apă și alte mijloace speciale, procedee de luptă, câini de serviciu, mașini blindate alte mijloace de transport” în cazurile stabilite de lege.

Poliția de Frontieră²⁷ are dreptul să construiască instalații tehnico-genistice în scop de supraveghere și control la trecerea frontierei de stat, să instaleze rețele speciale de comunicație, să amplaseze și să folosească tehnica, armamentul și alte mijloace pe terenurile atribuite în condițiile legii. (art. 7 a Legii nr. 283)

Aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc este determinată de Legea Nr. 218 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc din 19.10. 2012²⁸.

Asigurarea tehnică a interceptării comunicărilor efectuate prin intermediul rețelelor de

²⁷ Legea Nr. 283 cu privire la Poliția de Frontieră. Monitorul oficial Nr. 76-80, art Nr: 245 din 20.04.2012.

²⁸ Legea Nr. 218 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc. Monitorul oficial Nr. 254 -262, art Nr: 836 din 14.12. 2012.

comunicații electronice, cu utilizarea unor mijloace tehnice speciale, conectate, în caz de necesitate, la echipamentul furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice sunt atribuțiile subiecților Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, stabilite prin Legea Nr. 753 privind Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova din 23.12.1999²⁹.

Aplicarea mijloacelor și armelor speciale de către subiecții pazei speciale de stat este consacrată în art. 12 din Legea Nr. 134 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat din 13.06.2008³⁰.

O atenție deosebită a fost acordată folosirii mijloacelor speciale în Legea „Cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova”³¹.

Legea Nr. 283 privind activitatea particulară de detectiv și de pază³² stabilește

²⁹ Legea Nr. 753 privind Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Monitorul oficial Nr. 156, art Nr: 764 din 31.12.1999.

³⁰ Legea Nr. 134 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat. Monitorul oficial Nr. 120-121, art Nr: 470 din 08.07.2008.

³¹ Legea Nr. 215 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. Monitorul oficial Nr. 76-80, art Nr: 243 din 20.04.2012.

condițiile pentru utilizarea mijloacelor speciale de către agenții particulari de protejare.

Utilizarea mijloacelor tehnice speciale de combatere a terorismului în cadrul operațiunii de combatere a terorismului este reglementată de Legea Nr. 539 „Cu privire la combaterea terorismului” din 12.10.2001³³.

Tipurile de mijloace speciale privind dotarea unor organe și subunități sunt determinate de hotărâri de Guvern.

2. Particularitățile organizatorice de aplicare a mijloacelor tehnice speciale

Organizarea aplicării mijloacelor tehnice speciale vizează crearea condițiilor optime pentru utilizarea eficientă a acestora.

Bazele organizatorice pentru utilizarea mijloacelor tehnice speciale includ:

³² Legea Nr. 283 privind activitatea particulară de detectiv și de pază din 04.07.2003. Monitorul oficial Nr. 200-203, art Nr: 769 din 19.09.2003.

³³ Legea Nr. 539 „Cu privire la combaterea terorismului”. Monitorul oficial Nr. 147 -149, art Nr: 1163 din 06.12.2001.

- identificarea grupului de mijloace tehnice necesare;
- identificarea cercului de entități autorizate să utilizeze mijloacele tehnice;
- condițiilor legitimității aplicării mijloacelor tehnice;
- interacțiunea;
- monitorizarea și supravegherea.

Atunci când alegem mijloacele tehnice, este necesar să urmăm o serie de recomandări. Prima - determinarea scopului de aplicare a mijloacelor tehnice și necesității aplicării mijloacelor tehnice pentru atingerea acestui scop. Următoarea chestiune va fi determinarea mijlocului tehnic specific sau grupului de mijloace tehnice care sunt necesare și suficiente pentru realizarea sarcinii stabilite.

Mijloacele tehnice trebuie să corespundă cadrului legal, în special reglementărilor ministerial de resort sau inter-departamentale puse la dispoziția acestora, utilizând un număr de mijloace tehnice speciale (de exemplu: mijloace confidențiale de supraveghere).

3. Cerințele (principiile) înaintate pentru utilizarea mijloacelor tehnice speciale

Cerințele (principiile) înaintate pentru folosirea mijloacelor tehnice speciale reprezintă prin sine condițiile fundamentale privind admisibilitatea folosirii mijloacelor tehnice speciale în activitatea de urmărire penală, măsurilor special de investigație sau de menținere a ordinii publice.

La aceste principii se atribuie: legalitatea, siguranța utilizării, raționalitatea și eficiența, aplicarea tehnicii de către persoanele împuternicite, caracterul activ și ofensiv de utilizare a tehnicii speciale. Pentru unele tipuri de mijloace tehnice putem menționa, de asemenea așa cerințe precum conspirativitatea folosirii acestora.

Principiul legalității presupune utilizarea numai acelor resurse care au fost adoptate pentru a fi folosite (puse la dispoziție), folosirea lor numai de către persoanele autorizate și în conformitate cu exigențele procedurale impuse, adică în strictă conformitate cu prevederile legii.

Siguranța folosirii mijloacelor tehnice speciale înseamnă că, odată cu aplicarea iscusită și corectă a tehnicii speciale nu ar trebui să prezinte un pericol pentru viața și sănătatea subiectului care folosește acest mijloc și persoanei față de care acest mijloc se aplică. Chiar și folosirea mijloacelor speciale și a armelor nefatale nu are drept scop cauzarea intenționată a vătămării, ci respingerea atacului, limitarea acțiunii atacatorului.

Cerințele de eficiență și oportunitate sunt interconținute. Oportunitatea folosirii mijlocului tehnic special concret este determinată de ansamblul cerințelor de siguranță, eficiență și caracterului economy al acestui mijloc, precum și fundamentarea științifică și practică a folosirii lui. Adică cu ajutorul mijloacelor tehnice selectate, ar trebui să existe posibilitatea obținerii în mod repetat a rezultatului necesar la cheltuielile financiare, temporale și organizaționale proporționale.

Cerințele activismului și ofensivității invocă la folosirea sistematică a mijloacelor tehnice speciale pentru îndeplinirea sarcinilor specifice subiecților legii în temeiul predicției

comportamentului criminal și a planificării preliminare a folosirii tehnicii speciale.

În dependență de tipul tehnicii speciale ea poate fi folosită sau de subiecții autorizați care nu au cunoștințe speciale și deprinderi (vesta de protective anti-glonț sau alte mijloace de protecție individuală) la îndeplinirea de către ei a măsurilor privind asigurarea ordinii și siguranței publice, preîntâmpinarea și contracararea infracțiunilor. Pe de altă parte – în unele situații se impune implicarea specialiștilor a căror obligații de serviciu vizează folosirea eficientă a mijloacelor tehnice (spre exemplu: mijloace tehnice speciale operative destinate obținerii informației în mod confidențiar).

De regulă, specialiștii sunt angajați ai subdiviziunilor structurale: tehnico-ingeneresți, tehnico-operative etc. Organizează și controlează modul de folosire a mijloacelor tehnice speciale conducătorii subdiviziunilor structurale respective și șefii instituțiilor respective.

Rezultate eficiente în vederea atingerii scopurilor puse se pot obține numai în cazul organizării optimale a interacțiunii diferitor

subdiviziuni a organelor de drept și de asemenea, interacțiunea subdiviziunilor specializate respective a acestor organe.

La folosirea mijloacelor tehnice speciale interacțiunea poate avea loc în următoarele forme: schimb informațional; prezentarea informației obținută în rezultatul producerii măsurilor cu folosirea mijloacelor tehnice; planificarea în comun a folosirii mijloacelor tehnice; colaborare în producerea operațiilor speciale și organizarea măsurilor; folosirea mijloacelor tehnice speciale în cadrul grupului operativ; îndeplinirea diferitor însărcinări ale organului de urmărire penală sau a procurorului; sintetizarea practicii folosirii mijloacelor tehnice speciale.

III. EXIGENȚE FUNCȚIONALE PRIVIND UTILIZAREA MIJLOACELOR TEHNICE SPECIALE

1. Dispoziții generale privind aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și armelor de foc

Temei privind aplicarea mijloacelor speciale de către reprezentanții autorităților publice este necesitatea de a îndeplini sarcinile sale de serviciu pentru a proteja viața, sănătatea, proprietatea, drepturile, libertățile și interesele legitime ale cetățenilor și persoanelor străine, de asemenea persoanelor fără cetățenie, protecția proprietății, ordinii și a securității publice, prevenirea și curmarea infracțiunilor și a contravențiilor, etc.

Autorii Nastas A. și Malai L. remarcă destul de corect că „particularitatea reglementării în domeniul aplicării măsurilor speciale de contracarare administrativă este că normele care alcătuiesc institutul cercetat sunt cuprinse în diverse acte juridice; de regulă, în legile care stabilesc

statutul juridic al unui grup special de organe ale puterii executive a statului”.³⁴

În prezent, baza legală pentru folosirea mijloacelor speciale de către subiecții legii o constituie: actele normative care reglementează activitatea de serviciu a organelor de drept concrete și instituții:

- Legea nr. 218 din 19 octombrie 2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc³⁵;
- Legea Nr. 320 cu privire la activitatea Poliției și statul polițistului din 27.12. 2012;
- Legea nr. 300 din 12.12 .2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare a Republicii Moldova;
- Legea Nr. 283 privind activitatea particulară de detectiv și de pază din 04.07.2003;

³⁴ Malai L., Nastas A. Asigurarea ordinii publice și a securității civile în cadrul întrunirilor. În: Revista științifico-practică Studii Naționale de Securitate 2021. p. 56 ISSN 2587-3822 , E-ISSN 2587-3954

³⁵ Legea nr. 218 din 19 octombrie 2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 254-262, art. 836)

- Legea Nr. 806 cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne din 12.12.1991;
- Legea Nr. 753 privind Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
- Legea Nr. 283 cu privire la Poliția de Frontieră;
- Legea Nr. 215 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova;
- Legea Nr.134 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat din 13.06.2008;

Aplicarea mijloacelor speciale și a armelor de foc, pornind de la natura juridică și de la menirea lor, reprezintă acțiuni concrete de constrângere administrativă cu caracter represiv (de stopare), iar în funcție de modalitatea de realizare a acestor acțiuni, reprezintă mijloace violente de influență asupra persoanei care a săvârșit ori care este în proces de comitere a unei fapte prejudiciabile, asupra unui animal ori asupra unui mijloc de transport, în condițiile și în limitele legii.

Trebuie remarcat faptul că reglementarea aplicării unor mecanisme speciale de către diverse organe a sistemului de drept sunt suficient de unificate. Dreptul de a aplica mijloace speciale au subiecții organelor afacerilor interne și trupelor de carabinieri ale Ministerului de Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Poliția de Frontieră, instituțiile penitenciare, personalul pazei departamentale, agenți de protejare și detectivi particulari. Lista mijloacelor speciale puse la înarmarea organului corespunzător este stabilită de Guvernul Republicii Moldova³⁶.

În baza Legii nr. 218 din 19 octombrie 2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc (art. 5) subiecții legii au dreptul să aplice forța fizică, mijloacele speciale și armele de foc în caz de legitimă apărare, în stare de extremă necesitate sau de reținere a persoanelor în condițiile și în situațiile prevăzute de lege.

³⁶ Hotărârea Guvernului Nr. 583 din 26.05.2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați. Monitorul Oficial Nr. 91-94, art Nr : 676 din 16.06.2006

Aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale ori a armelor de foc, precum și intensitatea aplicării se determină de către subiectul legii în dependență de circumstanțele situației concrete, de tipul și gradul de pericol, precum și de caracteristicile individuale și identitatea persoanei împotriva căreia urmează a fi aplicate, cu respectarea principiului proporționalității.

Autoritățile specificate sînt obligate să organizeze cursuri de pregătire specială a subiecților legii. Cel puțin o dată pe an subiecții legii vor fi supuși testării periodice privind abilitățile de acțiune în condiții legate de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.

În toate cazurile cînd aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale ori a armelor de foc nu poate fi evitată, subiecții legii sînt obligați:

a) să avertizeze despre intenția de a recurge la ele, acordînd timp suficient pentru îndeplinirea cerințelor lor legale, cu excepția cazurilor cînd tergiversarea aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc generează un pericol direct pentru viața și sănătatea subiecților legii și a

altor oameni, cînd poate conduce la alte urmări grave sau cînd, în situația creată, un astfel de avertisment este nepotrivit sau imposibil;

b) să ia toate măsurile posibile, prevăzute de lege, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, de identitatea delincventului care o săvîrșește, de intensitatea rezistenței opuse, pentru ca dauna cauzată sănătății, onoarei, demnității și bunurilor oamenilor să fie cît mai mică;

c) să acorde imediat primul ajutor, să asigure acordarea asistenței medicale urgente victimelor și să ia măsuri pentru a înștiința în cel mai scurt timp rudele victimelor;

d) să comunice imediat conducătorului lor direct despre toate cazurile de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale ori a armelor de foc;

e) în caz de rănire sau de deces al persoanei ca urmare a aplicării forței fizice, a mijloacelor speciale ori a armei de foc, să informeze personal sau prin intermediul conducătorului lor direct organul de poliție ori, după caz, procurorul în a cărui rază de jurisdicție a fost aplicată forța fizică, mijloacele speciale sau arma de foc;

f) în caz de aplicare a armelor de foc, să întreprindă acțiunile posibile pentru a asigura păstrarea probelor și a stabili identitatea martorilor oculari ai evenimentului.

Se interzice dotarea subiecților legii cu arme de foc și muniții aferente a căror aplicare cauzează urmări excesiv de grave sau care servesc drept sursă de risc nejustificat ori cu arme de foc și muniții interzise în temeiul tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Nici o circumstanță excepțională, nici un alt caz extrem nu pot fi invocate de către subiecții legii pentru justificarea aplicării contrar prevederilor prezentei legi a forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armelor de foc.

Subiecții legii se vor abține de la executarea ordinelor evident ilegale în raport cu prezenta lege, date de superiori privind aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armelor de foc, și vor depune imediat o sesizare în acest sens la organele competente.

În cazul când nu dispune de mijloace speciale necesare sau de armă de foc din dotare, subiectul

legii este în drept să folosească și să aplice orice alte mijloace sau obiecte, cu respectarea condițiilor și a restricțiilor stabilite de lege.

În exercițiul funcției, subiecții legii aplică mijloace speciale, conform nomenclatorului, în următoarele cazuri:

a) pentru respingerea atacurilor asupra oamenilor, asupra propriei persoane și a altor persoane antrenate în asigurarea ordinii și siguranței publice și în combaterea criminalității;

b) pentru eliberarea ostaticilor, a persoanelor răpite sau deținute ilegal;

c) în timpul asigurării și restabilirii ordinii publice, pentru curmarea dezordinilor în masă și a încălcărilor în grup a ordinii publice;

d) pentru respingerea atacurilor asupra unor clădiri, încăperi, obiective sau mijloace de transport, indiferent de apartenența lor, sau în timpul eliberării obiectelor deja ocupate;

e) în timpul urmăririi, reținerii și predării către organele competente a persoanelor care au săvârșit infracțiuni și contravenții, în timpul escortării și deținerii persoanelor reținute, persoanelor supuse

arestului și celor condamnate, dacă acestea nu se subordonează sau dacă opun rezistență, precum și în cazul în care ele întreprind tentative de evadare, de cauzare de daune persoanelor din preajmă sau lor înseși, de distrugere a bunurilor materiale;

f) în timpul curmării acțiunilor de neexecutare premeditată a cerințelor legale adresate de ei și de alte persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau la datoria obștească de menținere a ordinii de drept, dacă metodele nonviolente nu asigură executarea cerințelor;

g) pentru reținerea persoanelor care au evadat de sub arest, din instituțiile penitenciare, pentru prevenirea evadării, precum și în cazul participării deținuților la încălcarea în grup a regimului de deținere și la dezordini în masă;

h) pentru oprirea forțată a mijloacelor de transport în care se află persoane evadate de sub arest sau cu care se știe cu certitudine că se deplasează infractori, sau despre care se știe că au fost răpite, sau în cazul când conducătorul auto execută manevre periculoase pentru viața și sănătatea altor persoane, când acesta nu

reacționează sau ignoră gesturile și semnalele de stopare a unității de transport;

i) pentru curmarea tentativei ilegale de a pune stăpânire pe arme de foc, pe mijloace de comunicații speciale, pe mijloace de apărare pasivă ori activă, pe purtători materiali de informații atribuite la secret de stat sau pe orice altă proprietate importantă în asigurarea securității naționale și a secretului de stat, precum și pentru recuperarea acestora;

j) în orice situație în care legea permite aplicarea armei de foc.

Se interzice subiecților :

a) aplicarea mijloacelor speciale împotriva minorilor, în cazul când vârsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, cu excepția cazurilor când aceștia atacă subiectul legii ori altă persoană, inclusiv în grup ori cu utilizarea armelor, când opun rezistență periculoasă pentru viața și sănătatea oamenilor, dacă acțiunile de acest gen nu pot fi curmate pe alte căi și cu alte mijloace;

b) aplicarea mijloacelor speciale în clădirile și în încăperile în care se produc sau se păstrează substanțe ușor inflamabile, toxice sau explozive ori substanțe care, intrând în contact cu componentele mijloacelor speciale, generează un pericol sporit pentru viața și sănătatea oamenilor;

c) aplicarea mijloacelor speciale în încăperile reprezentanțelor misiunilor diplomatice fără acordul reprezentanților misiunilor sau autorităților statului respectiv;

d) aplicarea împotriva persoanelor a dispozitivelor explozive destinate deschiderii încăperilor, spargerii ușilor sau pereților;

e) aplicarea tunurilor de apă la temperaturi mai joase de zero grade;

f) aplicarea dispozitivelor destinate stopării forțate a transportului auto pentru oprirea forțată a transportului public în timpul transportării pasagerilor pe poduri, pe treceri la nivel de căi ferate, pe estacade, în tuneluri și pe porțiuni de drum cu pante abrupte;

g) aplicarea cartușelor cu glonte de cauciuc sau de plastic, a mijloacelor cu efect iritant sau

lacrimogen cu încălcarea restricțiilor și caracteristicilor tehnice prescrise acestora.

În regulamentele interne ale autorităților publice, ale instituțiilor și organizațiilor investite cu dreptul de a aplica forța fizică, mijloacele speciale și armele de foc pot fi impuse și alte restricții, pornind de la specificul exercitării atribuțiilor, de la tipul și caracteristicile mijloacelor speciale aflate în dotare conform nomenclatorului.

2. Aplicarea mijloacelor speciale de către funcționarii Ministerului Afacerilor Interne

Necesitatea aplicării mijloacelor speciale revine subiecților organelor de drept. Aplicarea mijloacelor speciale de către subiecții organelor afacerilor interne se realizează în cazurile și în modul prevăzut de Legea Nr. 320 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului din 27.12.2012.

Angajații poliției au dreptul să folosească mijloace speciale numai în anumite cazuri. În plus,

legea prevede liste exhaustive de mijloace speciale care sunt acceptabile în fiecare caz concret.³⁷

Pentru a respinge un atac împotriva unui cetățean sau a unui subiect de poliție sau pentru a suprima o infracțiune este permisă aplicarea bastoanelor de cauciuc, mijloacelor speciale cu gaz lacrimogen, dispozitivelor cu electroșoc, dispozitivelor luminoase de șoc, animalelor de serviciu, mijloacelor speciale luminoase și acustice, mijloacelor de imobilizare a mișcării, mașinilor blindate, mijloacelor de distrugere a obstacolelor.

Pentru a escortarea la poliție și paza celor reținuți, persoane deținute, persoane condamnate la privațiune de libertate, persoane care execută arest contravențional și, de asemenea, pentru a preveni încercările de evadare, în cazul opunerii de rezistență, cauzării daunelor celor din jur sau pentru el însuși, se folosesc mijloacele de limitare a mobilității și animalele de serviciu.

³⁷ Dănilă A., Nastas A., Evoluția în carieră a angajaților cu statut special din Ministerul Afacerilor Interne. În: Dezvoltarea armatei naționale în contextul aprofundării reformelor democratice: Conferința științifică cu participare internațională ediția V-a. 27 februarie Chișinău 2020

Pentru eliberarea ostaticilor, clădirilor, spațiilor, structurilor, mijloacelor de transport și terenurile capturate, se pot folosi bastoane speciale, mijloace cu gaze speciale, dispozitive electroșoc și dispozitive luminoase de șoc, animalele de serviciu, mijloace speciale luminoase și acustice, tunuri de apă, mașini blindate, mijloace de distrugere a barierelor.

Pentru a stopa mijlocul de transport auto a cărui conducător auto nu a îndeplinit cererea de stopare a polițistului, legea permite aplicarea mijloacelor de oprire forțată a transportului.

Pentru a apăra obiectele protejate, blocarea circulației grupurilor de cetățeni care comit acte ilegale, se folosesc bastoanele speciale, animalele de serviciu, mijloacele speciale luminoase și acustice, mijloacele de oprire forțată a mijloacelor de transport, tunurile de apă și mașinile blindate, mijloacele de protejare a obiectelor (teritoriilor) aflate sub pază, blocarea circulației grupurilor de cetățeni care comit acte ilegale.³⁸

³⁸ Armeanic A., Nastas A. Asigurarea pazei obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor. În: Revista

Mijloacele speciale sunt folosite doar în cazul în care este imposibil de rezolvat sarcinile stabilite prin convingere sau alte metode non-violente.

În orice caz, polițistul trebuie să încerce să minimizeze daunele cauzate prin aplicarea mijloacelor speciale, dar să încerce să prevină consecințele periculoase negative neplanificate ale unei astfel de intervenții.

În scopul prevenirii unor consecințe grave neplanificate, legislația prevede o serie de restricții. Astfel cu bastonul special sunt interzise loviturile ale unor părți ale corpului, tunul de apă nu poate fi folosit la temperaturi sub zero grade, mijloacele de oprire a transportului sunt interzise față de transportul de călători (cu prezența pasagerilor), motociclete, motociclete cu ataș, scutere și motorete (aceste mijloace de transport pot ușor să se răstoarne, iar șoferul lor și pasagerii sunt protejați numai de îmbrăcăminte). De asemenea, este interzisă instalarea mijloacelor de oprire obligatorie a autovehiculelor pe șosele sau secțiuni

de munte cu vizibilitate limitată; la treceri de cale ferată, poduri, treceri peste trenuri, în tuneluri - astfel de acțiuni prezintă un risc crescut pentru viața și sănătatea șoferilor și pasagerilor mijloacelor de transport.

3. Aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și armei de foc de către angajații sistemului penitenciar

Conform punctului 204 a Hotărârii Guvernului nr. 583 "cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați" din 26.05.2006 personalul penitenciar este în drept să recurgă la aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale și a armei de foc în cazurile și modul prevăzut de art. 223 al Codului de executare, art. 35-37 al Legii cu privire la sistemul administrației penitenciare, Legea nr.218 din 19 octombrie 2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, precum și în cazurile prevăzute de art. 35-40 ale Codului penal al Republicii Moldova.

Personalul penitenciar are dreptul să aplice arma de foc doar ca măsură excepțională, în următoarele cazuri:

- ✓ împotriva deținuților care participă la dezordinile în masă;
- ✓ pentru respingerea atacului deținutului care pune în pericol viața și sănătatea altor deținuți, personalului penitenciar, altor persoane, precum și pentru respingerea atacului în scopul acaparării violente a armelor;
- ✓ pentru respingerea atacului (inclusiv armat), în grup sau individual, al altor persoane decât deținuții, ce prezintă un pericol real pentru viața și sănătatea personalului penitenciar sau altor persoane;
- ✓ pentru respingerea atacului în grup, inclusiv armat, la obiectele păzite, încăperile și edificiile de executare a pedepsei, precum și asupra mijloacelor de transport;

- ✓ pentru reținerea persoanei care opune rezistență armată sau a fost surprinsă în flagrant delict, deținutului evadat de sub pază, precum și a persoanei înarmate care refuză să se supună somației privind predarea armei;
- ✓ pentru contracararea evadării deținutului din penitenciar sau de sub escortă;
- ✓ pentru contracararea tentativelor de eliberare forțată a deținuților;
- ✓ pentru eliberarea ostaticilor, clădirilor, edificiilor, încăperilor și mijloacelor de transport.

Drept atentat la securitatea a personalului penitenciar, ce prezintă un pericol real pentru viață și sănătate, este clasificată și apropierea deținutului sau unei alte persoane la o distanță de mai puțin de 3 metri, după ce a fost somată să se oprească.

Aplicarea forței fizice, mijloacelor speciale sau armei de foc trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenția recurgerii la ele, cu

acordarea unui timp suficient pentru reacția de răspuns.

Arma de foc și mijloacele speciale pot fi aplicate fără avertizare în următoarele cazuri:

- ✓ atac prin surprindere;
- ✓ opunerea rezistenței armate;
- ✓ atac cu aplicarea armei de foc, a tehnicii de luptă, a autovehiculelor, a navelor fluviale și aeriene;
- ✓ evadare de sub pază și de sub escortă cu arma de foc sau cu ajutorul mijloacelor de transport;
- ✓ atac pe timp de noapte și în condiții de vizibilitate redusă;
- ✓ pentru eliberarea ostaticilor;
- ✓ atac în scopul eliberării deținuților de sub pază și escortare;
- ✓ în alte cazuri care creează un pericol real pentru viața și sănătatea deținuților, personalului penitenciar sau altor persoane.

De asemenea, arma de foc poate fi utilizată:

- ✓ pentru oprirea mijloacelor de transport, cu folosirea cărora se realizează evadarea deținuților;
- ✓ pentru somarea deținuților și altor persoane despre intenția aplicării armei de foc, darea semnalului de alarmă și solicitarea ajutorului.

Personalul penitenciar este în drept de a prezenta arma de foc și a o pregăti pentru luptă, dacă consideră că în situația creată pot apărea temeiurile stabilite de prezenta secțiune pentru aplicarea ei, precum și la tentativa deținutului sau a altei persoane de a se apropia de funcționarul public cu statut special al sistemului administrației penitenciare cu arma de foc pregătită pentru a fi aplicată, armă albă sau obiecte, cu ajutorul cărora pot fi aplicate leziuni corporale, micșorînd astfel distanța indicată prin somare, precum și în cazul tentativei de a scoate arma de foc.

Efectuarea unei împușcături la țintă este considerată drept aplicare a armei de foc.

Se interzice aplicarea armei de foc asupra femeilor, persoanelor cu semne evidente

de dizabilitate și a minorilor, cînd vîrsta lor este evidentă sau este cunoscută, cu excepția cazurilor opunerii de către ei a rezistenței armate, realizării atacului armat sau în grup, punînd în pericol viața și sănătatea celor din jur.

În toate cazurile de aplicare a armei de foc, funcționarul public cu statut special este obligat să comunice neîntîrziat șefului nemijlocit și să întreprindă măsurile necesare în vederea asigurării securității celor din jur și acordării ajutorului medical victimelor.

Administrația penitenciară anunță imediat procurorul despre fiecare caz de aplicare a armei de foc.

Ordinea purtării armei de foc se stabilește prin ordinul Ministrului Justiției.

Funcționarii publici cu statut special al sistemului administrației penitenciare sînt în drept să aplice forța fizică și mijloacele speciale față de deținuți în următoarele cazuri:

- ✓ pentru respingerea atacurilor deținuților asupra altor deținuți,

personalului penitenciar, precum și asupra altor persoane;

- ✓ pentru a elibera ostaticii, clădirile, încăperile, instalațiile, mijloacele de transport acaparate de deținuți;
- ✓ pentru a reprimă nesupunerea în grup și tulburările cu caracter de masă ale deținuților, care dezorganizează activitatea normală a penitenciarelor;
- ✓ în timpul curmării neîndeplinirii intenționate a cerințelor legitime ale personalului penitenciar și ale altor persoane aflate în exercițiul funcțiunii;
- ✓ pentru a curma evadările de sub pază sau de sub escortă ale deținuților în locurile de detenție sau pe parcursul transferării;
- ✓ în timpul căutării și reținerii deținuților care au evadat de sub pază;
- ✓ în scopul stopării mijloacelor de transport;
- ✓ în condițiile regimului juridic al stării excepționale.

Mijloacele speciale utilizate de personalul penitenciar convențional se clasifică în:

a) mijloace de apărare pasivă:

- căști;
- haina (vesta) antiglonț;
- scuturi blindate și scuturi antișoc;
- apărători la mâini și picioare;
- măștile contra gazelor și respiratoare;
- alte mijloace de protecție, care nu sînt folosite pentru apărare activă, inclusiv îmbrăcăminte specială refractară;

b) mijloace de apărare activă:

- bastoane speciale de cauciuc și plastic;
- cătușe;
- grenade de mîină cu gaze;
- cartușe și grenade de gaze;
- arme cu gaze;
- ambalaje cu aerosol;
- cartușe cu glonț de cauciuc sau plastic;
- plase speciale;
- arme electroșoc;
- cîini de serviciu;

- aplicarea forței fizice;

c) mijloace auxiliare de asigurare a operațiilor speciale:

- aparate cu raniță;
- grenade și dispozitive audiovizuale;
- dispozitive pentru stoparea forțată a transportului auto;
- coloranți speciali;
- cisterne auto de pompieri cu afet cu țevi;
- tehnică blindată;
- elicoptere.

Tipul mijlocului special și intensitatea aplicării lui, alegerea procedeeleor de luptă în cazul aplicării forței fizice le stabilește funcționarul public cu statut special al sistemului administrației penitenciare în funcție de circumstanțe, de gravitatea și caracterul acțiunii (inacțiunii) respective. Mijloacele speciale și forța fizică se aplică pînă la momentul în care deținutul (persoanele care au inițiat atacul) încetează să opună rezistență.

Cătușele se aplică deținuților în următoarele cazuri:

- ✓ de opunere a rezistenței fizice personalului penitenciar, efectivului echipei de controlori (gărzii) și când manifestă furie - pînă la calmarea lor;
- ✓ de refuz să se deplaseze sub pază sau în izolatorul disciplinar, în timpul escortării, în cazul dacă sînt temeieri pentru a presupune că ei pot să evadeze;
- ✓ de tentativă de sinucidere, automutilare, atac asupra altor deținuți - pînă la calmare;
- ✓ de escortare după reținerea deținutului evadat.

La punerea cătușelor mîinile deținutului trebuie să se afle la spate.

După două ore cătușele se scot pentru o perioadă de 5-10 minute, la necesitate se aplică din nou.

Cătușele se scot în timpul hranei, somnului, satisfacerii necesităților fiziologice, dezinfectării și examinării medicale a deținuților, în caz de îmbolnăvire subită, după predarea persoanelor escortate la punctul final de destinație, precum și în

caz de apariție a pericolului pentru viața și sănătatea deținutului (incendiu, inundație, cutremur de pământ etc.), în ședința de judecată sau la indicația persoanelor care au dat dispoziții referitoare la aplicarea cătușelor, șefilor direcții și superiorilor. Faptul aplicării cătușelor se consemnează într-un proces-verbal. Persoanele care au admis aplicarea nemotivată a cătușelor urmează a fi trase la răspundere în modul stabilit.

Bastoanele de cauciuc (plastic), cîinii de serviciu, aruncătoarele de apă și aer sub presiune pot fi aplicate față de deținuți doar în cazul atacului, acțiunilor evident agresive, care amenință viața altor deținuți, personalului penitenciar și altor persoane, cînd alte măsuri de suprimare a acțiunilor ilicite (cu excepția armelor și tehnicii blindate) au fost epuizate.

Bastoanele de cauciuc (plastic) se aplică :

- ✓ în procesul tulburărilor cu caracter în masă și nesupunerilor în grup în penitenciare, care sînt însoțite de pogromuri, incendii, atacuri, capturarea ostaticilor sau de alte acțiuni care

amenință viața deținuților, personalului penitenciar și altor persoane;

- ✓ conform hotărârii șefilor subdiviziunilor Administrației Naționale a Penitenciarelor sau a șefilor superiori, aflați la locul incidentului. La indicația persoanelor nominalizate, cu bastoane de cauciuc (plastic) pot fi înarmate toate echipele de funcționari publici cu statut special;
- ✓ în caz de opunere a rezistenței sau de nesupunere la cerințele legitime ale reprezentantului administrației penitenciare.

În caz de atac prin surprindere, care amenință viața deținuților, funcționarilor publici cu statut special sau altor persoane, funcționarii publici cu statut special iau individual decizia privind aplicarea bastoanelor de cauciuc (plastic).

Se interzice aplicarea bastonului de cauciuc și plastic pe părțile fragile ale corpului (cap, gât, claviculele, abdomen, organele genitale), fapt care ar putea avea consecințe grave.

Personalul penitenciar aplică forța fizică, inclusiv procedeele speciale de luptă, pentru curmarea acțiunilor nelegitime ale deținuților, pentru înfrîngerea rezistenței opuse cerințelor legale, dacă metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea obligațiilor ce le revin.

În cazurile cînd aplicarea forței nu poate fi evitată, funcționarii publici cu statut special ai sistemului administrației penitenciare sînt obligați să aprecieze intensitatea aplicării acesteia, astfel încît să aducă o daună cît mai mică sănătății deținuților, precum și să asigure acordarea asistenței medicale victimelor.

La alegerea procedeele de luptă, personalul penitenciar este obligat să ia în calcul situația creată, caracterul infracțiunii, gradul de periculozitate și agresivitate al deținutului etc.

Procedeele de luptă se aplică după avertizare. În caz de necesitate a respingerii atacului armat prin surprindere, precum și de reținere a deținuților evadați, eliberare a ostaticilor, procedeele sînt aplicate fără avertizare.

În toate cazurile de aplicare a forței fizice și/sau a mijloacelor speciale față de deținuți, se întocmește un proces-verbal de aplicare a mijloacelor respective, care urmează a fi prezentat șefului penitenciarului, și se informează Administrația Națională a Penitenciarelor în cel mai scurt termen.

IV. MIJLOACE TEHNICII SPECIALE – REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

1. Evoluția tehnicii speciale în calitate de domeniu practic și științifico-didactic

Analizând starea criminogenă pe parcursul ultimilor ani, constatăm că fenomenul infracțional se află în schimbarea contună. S-a mărit numărul infracțiunilor cum ar fi: traficul ilicit de droguri și de ființe umane, care a devenit o problemă acută în plan regional și global.

Pentru combaterea infracțiunilor de acest gen și atragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate este necesară utilizarea măsurilor special investigative și a mijloacelor tehnice corespunzătoare.

Se poate constata că amplasarea geografică și condițiile climaterice favorabile din Republicii Moldova constituie factorul primordial care permit traficul și răspândirea predilectă a marijuanei nivelului local. Totodată, se observă și o creștere ponderată a traficului cu droguri sintetice, fapt ce

aduce un pericol social în plus pentru sănătatea publică.³⁹

Activitatea special de investigații este un factor important în combaterea criminalității, iar eficacitatea lucrului legat de prevenirea, contracararea și descoperirea infracțiunilor depinde în mare măsură de nivelul utilizării mijloacelor tehnice de către lucrătorii organelor de drept. De aceea instituțiile de învățământ cu profil juridic au sarcina să pregătească specialiști de înaltă calificare care ar cunoaște la perfecție și ar aplica în practică metodele de utilizare a tuturor mijloacelor tehnice aflate în dotarea organelor de drept.

În literatura de specialitate se menționează faptul că mijloacele tehnice de fotografiere și dactiloscopiere au început să fie utilizate în activitatea organelor de drept din țările ex-sovietice încă din anul 1918. Mai târziu, în anul 1922, în componența Direcției miliției criminale din Federația Rusă a fost formată prima secție tehnico-științifică,

³⁹ Cojocaru R., Nastas A., Infracțiuni privind traficul de droguri în legislația penală a Republicii Moldova – tendințe, clasificare și soluții de perspectivă. În : Revista Universul Juridic Nr. 11 noiembrie 2021p. 33 România ISSN 2393-3445

care a și pus piatra de temelie în dezvoltarea acestei ramuri de activitate a organelor de drept din fosta U.R.S.S.⁴⁰

Primele mijloace tehnice au început să fie aplicate în activitatea organelor de drept din republica, începând cu anul 1941, după formarea Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești, când în cadrul Direcției miliției muncitorești-tărănești a Comisariatului Norodnic al Afacerilor Interne (N.K.V.D.) al R.S.S. Moldovenești a fost creat Biroul tehnico-științific. În componența subdiviziunii în cauză erau prevăzute funcții de expert superior, expert și fotograf.⁴¹

Începând cu anii 60 ai sec. XX, paralel cu progresul tehnico-științific și îmbunătățirea dotării organelor de drept cu mijloace tehnico-științifice, se constată creșterea numărul specialiștilor, se creau noi structuri și laboratoare criminalistice.

⁴⁰ Nastas A., Efremov V., Bazele juridice și organizatorico-tactice de aplicare a mijloacelor tehnice special. În: Protecție, pază și securitate – amenințări și soluții. Culegere de articole științifice. Chișinău, 2019, p. 23. ISBN 978-9975-3313-3-3

⁴¹ Nastas A., Efremov V., Mijloace automate de prevenire a incendiilor. În: Protecție, pază și securitate – amenințări și soluții. Culegere de articole științifice. Chișinău, 2019, p.50. ISBN 978-9975-3313-3-3

În anul 1965 Biroul tehnico-științific a fost reorganizat în Secția tehnico-științifică a Direcției de miliție a Ministerului Menținerii Ordinii Publice (actualmente Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova). În cadrul Secției tehnico-științifice recent formate a fost creat Biroul de tehnică specială (având în state trei unități) care a început să se ocupe nemijlocit cu activitatea de introducere și utilizare a mijloacelor tehnice la desfășurarea acțiunilor investigativ-operative și de urmărire penală. Au fost introduse primele unități de experți-criminaliști și în secțiile de miliție ale orașelor Chișinău, Tiraspol, Bălți și Comrat.

O creștere substanțială a dotării organelor de drept cu mijloace tehnice noi a fost înregistrată la începutul anilor 60 ai sec. XX și în special după adoptarea Hotărârii Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și a Sovietului Miniștrilor din fosta URSS de la 17 august 1962 "*Cu privire la îmbunătățirea activității miliției sovietice*". În această Hotărâre se conțineau indicații directe privind utilizarea activă a mijloacelor tehnice în cadrul preîntâmpinării și descoperirii infracțiunilor.

Pentru executarea Hotărâri nominalizate Ministerul Menținerii Ordinei Publice din URSS (actualmente Ministerul Afacerilor Interne) a înfăptuit un șir de măsuri organizatorice:

- în cadrul Ministerului a fost creată Direcția tehnico-operativă, funcțiile principale ale căreia erau: elaborarea (în baza progresului tehnico-științific) modelelor noi de mijloace tehnice și introducerea acestora în activitatea practică a organelor de drept;
- a fost definitivată și elaborată strategia Ministerului în domeniul dezvoltării și dotării organelor de drept cu mijloace tehnice etc.

Potrivit datelor Direcției tehnico-operative a Ministerului Menținerii Ordinei Publice numai în decursul anilor 1962-1965 au fost primite la dotarea organelor de drept mai mult de 50 modele de mijloace tehnice, dintre care 30 unități au fost elaborate special. În procesul de producere a tehnicii noi au fost antrenate 35 instituții de

cercetări științifice, 37 birouri de proiectare, 45 întreprinderi industriale.⁴²

În condițiile când dotarea organelor de drept a început să crească, iar o parte din mijloacele tehnice disponibile nu mai puteau fi raportate la tehnica criminalistică, a apărut necesitatea de a efectua o nouă clasificare a tuturor mijloacelor tehnice. S-a convenit că toată tehnica aflată în dotarea organelor de drept să fie numită „tehnica specială”.

Din 19 martie 1993, în conformitate cu ordinul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, în cadrul Centrului de expertize și examinări criminalistice al ministerului (actualmente Centrul de constatare tehnico-științifică și expertize judiciare a Inspectoratului General de Poliție) a fost creată Secția „Tehnică operativă”.

Ca obiect de studiu „Tehnică specială” a fost introdusă în instituțiile de învățământ ale sistemului MAI din fosta URSS în anul 1964 de către profesorii Școlii Superioare a MAI din Federația Rusă

⁴² Сборник учебных материалов по курсу «Основы специальной техники», ВШ МООП РСФСР, Москва, 1986 г., р.6.

(Moscova). În prezent această disciplină este introdusă și în alte instituții de învățământ cu profil juridic din spațiul ex-sovietic, inclusiv și din Republica Moldova.

Obiectul de studiu al cursului îl constituie nu doar tehnica propriu-zisă, dar și sistemele organizatorico-metodice și juridice, bazele tactico-tehnice de aplicare a ei, procedeele și deprinderile practice de utilizare a mijloacelor tehnice în combatere a criminalității și menținerii ordinii publice.

Particularitățile cursului rezidă în faptul că fiecare temă analizează, de regulă, trei aspecte fundamentale referitoare la tehnică și la aplicarea ei. Este vorba despre aspectul tehnico-științific, aspectul juridic, aspectul organizatorico-metodic și tactic.

- *aspectul tehnico-științific* vizează destinația, principiile fizico-tehnice de funcționare a aparatelor, principalele caracteristici tactico-tehnice, regulile de exploatare și deservire, elaborarea în perspectivă a tehnicii noi;

- *aspectul juridic* se referă la bazele normative de aplicare a mijloacelor tehnice și documentarea aplicării acestora;
- *aspectul organizatorico-metodic și tactic* reflectă direcțiile principale de aplicare, subiectele, formele și metodele de utilizare, sistemul de evidență și control.

2. Considerațiuni generale privind perspectivele utilizării mijloacelor tehnice speciale

Perspectivile generale pentru dezvoltarea tehnicii speciale se datorează în mare măsură domeniilor de îmbunătățire a mijloacelor științifice și tehnice. Termenul de perspectivă implică necesitatea de a analiza un viitor îndepărtat (perspective pe termen scurt, mediu sau pe termen lung).

Potrivit interpretării termenului „perspectivă”, acesta poate fi definit ca circumstanțe în viitor. Ce vor prezenta mijloacele speciale în viitor? Abordarea perspectivei poate fi de două tipuri – ca sumă a perspectivelor a unei direcții concrete a tehnicii speciale (de exemplu, elaborarea unor

metode prospective de detectare a dispozitivelor explozive, metode prospective a capcanelor chimice etc.) și ca o tendință generală care pune bazele specifice ale dotării tehnice, pentru a asigura organele corespunzătoare (de exemplu: tendința utilizării protecției informațiilor din canalele tehnice de scurgere, predomină asupra utilizării tehnologiei de căutare pentru detectarea blocărilor radio sau, de exemplu, mai rar, se utilizează detectoare ale cadavrelor, dar mai des, mijloace tehnice complexe pentru interceptarea conspirativă a convorbirilor).

Alegerea modului de abordare depinde de metoda de prognozare a circumstanțelor care urmează a se produce în viitor. Distinge următoarele grupuri de metode ale prognozării: extrapolarea, modelarea și metoda de evaluare a experților.

La predicția dezvoltării mijloacelor speciale, se iau în considerare două condiții-premise:

- 1) prognozarea schimbărilor calitative și/sau cantitative ale criminalității;
- 2) posibilitățile de dezvoltare a tehnicii sau a progresului tehnico - științific.

Trebuie remarcat faptul că aceste circumstanțe ar trebui să fie luate în considerare per ansamblu și în interconexiune.

Schimbările economice, psihologice și de altă natură din ultima perioadă în societatea moldovenească, pe lângă anumite rezultate pozitive, au avut și consecințe negative, inclusiv agravarea situației criminogene. În condițiile unui stres general, a demoralizării societății, a unor dificultăți materiale majore și a diminuării valorilor morale generale, violența a obținut un caracter natural și a devenit o manifestare foarte frecventă.⁴³

Analiza modificărilor cantitative și/sau calitative a schimbărilor criminalității în Republica Moldova indică faptul că, în următorii ani (prognoza pe termen scurt), în dinamica și structura infracțiunilor va continua să domine tendințele negative de creștere a criminalității. Trebuie remarcat faptul că echipamentul tehnic de care dispun reprezentanții lumii interlope se află la un

⁴³ Faigher A., Cernomoreț S., Nastas A. Starea și tendințele indraționalității violente în Republica Moldova: unele abordări teoretico-practice. În: Revista științifico-practică „Relații Internaționale Plus”, nr.1 (17), Chișinău, 2020, p. 129. ISSN1857-4440, eISSN 2587-3393

nivel destul de înalt și este destul de divers. Aceste condiții provoacă insistența subiecților de drept în mijloace tehnice moderne adecvate capabile să reziste la astfel de schimbări în criminalitate.

În domeniul dezvoltării tehnologice, este posibil să se prevadă modificări ale tacticii și ale metodelor de utilizare a mijloacelor tehnice speciale. În prezent, există o tendință de reorientare privind utilizarea tehnicii speciale de la utilizarea episodică unică la utilizarea lor complexă pe termen lung, computerizarea tehnicii. Printre tendințele privind dezvoltarea tehnicii speciale putem distinge, de asemenea, umanizarea, utilizarea experienței străine, utilizarea pe scară largă a tehnicii speciale, bazată pe cele mai recente realizări în știință și tehnică (nanotehnologie, folosirea laserului, ultrasunetului și infrasonetului, identificarea genetică, tehnologiilor barometrice etc).

3. Analiza perspectivelor de utilizare a unor tipuri de mijloace tehnice speciale

Mijloace armate de protecție individuală.

Direcții de perspectivă de dezvoltare a

echipamentului vestimentat armat sunt noile elaborări în domeniul materialelor din care acesta se fabrică (în special : vestea antiglonț) și alte schimbări privind schimbarea mijloacelor armate de protecție individuală și de asemenea exploziile revoluționare în domeniul mijloacelor armate de protecție individuală (spre exemplu : elaborarea costumului armat de protecție).

După cum menționează V.G. Grigorean „prima cale presupune următorii pași:

- diferențierea ulterioară a suprafețelor protecției mijloacelor armate de protecție după diferite niveluri;
- asigurarea schimbării rapide și ușoare a nivelului protecției în dependență de condițiile exploatării;
- folosirea unor elemente a echipării generale în calitate de mijloace de protecție suplimentare;

- elaborarea materialelor, compozițiilor, structurilor noi care ar asigura pararea noilor mijloace de vulnerare”⁴⁴.

În timpul de față are loc elaborarea țesăturilor „smart” – țesături fabricate pe baza nanotehnologiilor care vor menține temperatura optimală sub haine, posedă proprietățile jiletului antiglonț, atenua plăgi mici, neutraliza substanțe chimice periculoase.

Rezolvarea esențială a chestiunii privind limitarea greutății protecției armate și a utilajului cu care subiectul poate realiza efectiv activitatea profesională este posibilă numai pe calea dotării costumului armat cu exo-schelet, mecanismul electro-mecanic mio-arter-motoric, care iau asupra sa greutatea principală a costumului și sporesc posibilitățile subiectului care-l folosește.

Mijloace speciale de apărare activă și de asigurare a măsurilor speciale de investigații.

În domeniul perspectivelor dezvoltării mijloacelor speciale polițienești putem prognoza

⁴⁴ Григорян В. .Защита бойца. Какие перспективы? // Военный парад.2020. № 1. с. 24-26.

dezvoltarea activă a tehnicii inginerești, elaborărilor în domeniul micșorării mijloacelor speciale traumatice, consolidarea umanizării mijloacelor speciale și trecerea activă de la neutralizarea non-traumantă a agresorului, marcarea până la identificarea ulterioară, combinarea a câtorva tipuri într-un dispozitiv a mijloacelor tehnice speciale, modernizarea celor existente și elaborarea noilor mijloace de apărare activă și de asigurare a operațiilor speciale.

Să prezentăm perspectivele dezvoltării mijloacelor speciale nefatale (arme nefatale) care destul de clar le-a determinat N.M. Varenîh.

2. Modernizarea mijloacelor speciale nefatale existente bazate pe experiența aplicării lor ;
3. Elaborarea unui set de mijloace speciale pentru protecția obiectelor și a sistemelor de blocare a activităților ilegale ;
4. Elaborarea mijloacelor speciale pentru combaterea pirateriei;
5. Elaborarea mijloacelor speciale pentru mijloacele moderne de transportare – dronelor ;

6. Elaborarea la comanda a sistemelor unificate de răspundere cu focuri de armă-dispozitive mobile lansatoare, lansatoare de grenade cu destinație specială ;
7. Modernizarea mijloacelor speciale destinate pieței internaționale a armelor ;
8. Elaborarea de arme non-fatale folosind noi tipuri de factori de influență⁴⁵.

Analiza publicațiilor și practicilor științifice moderne face posibilă identificarea principalelor domenii promițătoare ale aplicării celor mai recente mijloace tehnice speciale pentru asigurarea protecției diferitelor obiecte protejate în exploatarea unor astfel de subsisteme precum protecția împotriva incendiilor și semnalizarea, supravegherea video, sistemele de control al accesului și subsistemele de protecție a informațiilor.⁴⁶

⁴⁵ Вареных Н. М. Состояние и перспективы развития пиротехнических специальных средств нелегального действия в интересах МВД России // Сборник докладов и каталог участников международной научно-практической конференции «Спецсредства нелегального действия» / под общ. ред. 11.С. Маричева. М 2019. С. 9-11.

⁴⁶ Nastas A., Efremov V., Asigurarea securității informaționale a Republicii Moldova. În: Protecție, pază și securitate –

La ora actuală se realizează concepția asigurării complexe a securității obiectelor aflate sub pază. Cel mai eficient tip este paza centralizată a obiectelor cu ajutorul mijloacelor tehnice. Temei al pazei centralizate o constituie sistemele centralizate de supraveghere.⁴⁷ Actualmente are loc „intelectualizarea” esențială a sistemelor de asigurare a securității obiectelor aflate sub pază.

Practica națională și a altor state de utilizare a mijloacelor tehnice de asigurare a securității arată că astăzi implementarea reală a conceptului de securitate integrată este utilizarea sistemelor de securitate integrate, care includ, de regulă, subsistemele automatizate de alarmă securitate și semnalizare anti-incendiară; controlul administrării accesului; securitatea informațiilor; supravegherea video și de securitate.

amenințări și soluții. Culegere de articole științifice. Chișinău, 2019, p. 91-119. ISBN 978-9975-3313-3-3

⁴⁷ Зайцев Л.Г. (заместитель начальника ГУ НИЦ «Охрана» ГУВО МВД России). Технические средства охраны: перспективные направления развития с учетом новых и информационных технологий. 2015, с. 10-13.

În prezent, direcții de perspectivă a utilizării tehnicii speciale sunt implementate în practică, în acest sens menționăm:

- utilizarea sistemelor robotice create artificial cu elemente de inteligență artificială;
- aplicarea dronelor - aparatelor aeriene fără pilot;
- utilizarea dispozitivelor laser de scanare;
- studierea spațiilor terestre și aeriene prin implicarea în acest proces a dispozitivelor de scanare laser cu supraveghere foto și video cu fixarea ulterioară;
- utilizarea intensă a sistemelor informatice automate bazate pe robotică, mijloace moderne de cercetare și fixare atât a lumii reale, cât și a spațiului virtual „cloud”.

În acest sens, protecția obiectelor care folosesc aparate aeriene fără pilot (AAP) permite utilizarea mijloacelor digitale video și foto pentru a

monitoriza zona protejată în timp real, pentru a recunoaște și înregistra faptele de acțiuni ilegale. Cu ajutorul AAP este posibil să se identifice persoanele și mărimea daunei⁴⁸.

Perspectivile detectării substanțelor narcotice presupune folosirea diferitelor metode cu dispozitive și a serviciului cinologic, însă cea mai bună opțiune fiind o combinație a mai multor metode.

Una dintre direcțiile promițătoare este folosirea detectorilor cu senzori pentru identificarea substanțelor narcotice, dar și cele mai dezvoltate modele nu sunt specifice și depind într-o mare măsură de variabilele din mediul aviatic, cum ar fi umiditatea, temperatura și praful. Perfecționarea tehnologiei pentru obținerea acoperirilor foarte specifice pentru microsenzori, până la crearea acoperirilor bazate pe biotehnologie cu utilizarea anticorpilor, poate schimba radical situația de pe piața dispozitivelor pentru controlul tehnic al mărfurilor.

⁴⁸Ганин С.М. Беспилотные летательные аппараты. СПб:Невский бастион, 1999. 160 с.

Se dezvoltă și o asemenea direcție prospectivă precum utilizarea dispozitivelor de scanare laser 3D⁴⁹. Scanerile laser de fază moderne sunt poate că cele mai desăvârșite instrumente la ora actuală pentru colectarea datelor spațiale. Una din proprietăți este viteza de colectare a datelor, obținerea imediată a datelor tridimensionale, date colectate complete. Scanarea laser poate fi folosită în diferite domenii. Aceasta poate fi: scanarea localității pentru crearea planului topografic, scanare pentru crearea desenelor tehnice arhitecturale, scanare pentru crearea modelelor tridimensionale a clădirilor, construcțiilor, instalațiilor industriale și pentru alte scopuri.

Nu cu mult timp în urmă a fost creată și acționează cu succes Sistemul aerocosmic internațional privind monitorizarea fenomenelor globale. Sarcini imperioase și actuale a funcționării lui inclusiv în domeniul modernizării tehnicii speciale sunt prognozarea pe scurt timp a cataclismelor naturale și tehnogene. Acest sistem va permite să

⁴⁹ URL:<http://www.3dlaser-pegram.ru/primeneie.html> (vizitat 18.10.2018).

determine coordonatele precise a obiectelor inclusiv și în interesele sporirii eficienței măsurilor de evacuare legate de transportare și de asemenea să asigure învățarea la distanță a specialiștilor atât privind monitorizarea cât și pe orice alte direcții a activității umane.

De asemenea se elaborează și de acum a început activ să se folosească în practică utilizarea complexă a aparatelor de zbor fără pilot concomitent cu monitorizarea cosmică. Aparatele de zbor fără pilot se folosesc pentru monitorizarea situației incendiare, ordinii publice când au loc manifestații în masă, situației inundării și de asemenea pentru căutarea oamenilor și mijloacelor de transport pe un teritoriu extins și în scopuri de cercetare.

Aceasta poate fi considerată una dintre cele mai promițătoare metode de obținere a informațiilor obiective necesare pentru rezolvarea diferitelor sarcini pentru a asigura siguranța obiectelor protejate. În aceste scopuri se folosesc aparate de zbor capabile să transporte aparatura necesară pentru a monitoriza starea obiectelor protejate.

Aceste aparate permit să obținem imaginile unui sector concret a oricărui teritoriu cu o rezoluție mai mare⁵⁰.

Prezintă un interes deosebit privind elaborarea direcțiilor prospective așa numitele sisteme integrate de securitate (SIS), sisteme de asigurare complexă a securității (SACS), clădirea intelectuală -toți acești termeni tot mai frecvent sunt întâlniți pe paginile edițiilor științifice și populare⁵¹.

În condițiile dezvoltării moderne a mijloacelor de detectare a pătrunderii este destul de promițătoare folosirea termoviziunii. Modulele de termoviziune asigură detectarea și clasificarea scopurilor, obținerea informației video de la obiectul protejat în condițiile lipsei totale de iluminare. Astfel de scheme de protecție pot oferi și supravegherea obiectelor care se află la o distanță considerabilă de locul de instalare a termovisionului (în mediu până

⁵⁰ Голованев И.П., Рубцов С.Л. Космические средства дистанционного зондирования Земли: Краткое описание и технические характеристики. М.: НИИ КС ГНПЦ им. МВ. Хруничева, 2006. URL: <http://www.secfocus.ru/shop/books/145.35.htm#ch5#ixzz39V2tiRC67> Security Focus

⁵¹ Ворона В.Л., Тихонов В.Л. Системы контроля и управления доступом. М: Горячая линия — Телеком, 2015. С. 272.

la 7 km). Termovizorul este în stare să funcționeze în orice condiții climaterice și în orice condiții de iluminare, ceea ce îl face un element unic al sistemului de securitate. Utilizarea sistemelor echipate cu termovizoare elimină practic posibilitatea unor falsuri declanșări, ceea ce face eficiența aplicării sistemului de securitate la un nou nivel⁵².

În literatura de specialitate se examinează posibilitatea de a identifica o persoană după „scrisul” pe tastatură atunci când se utilizează SCMA⁵³.

În prezent, a fost elaborată o tehnologie pentru identificarea unei persoane după scrisul pe o tastatură a computerului prin atribuirea unei expertize tehnico-computerizate⁵⁴. Probabil,

⁵² Зайцев Л. Г. Технические средства охраны: перспективные направления развития с учетом новых информационных технологий. 2014, с. 10-13.

⁵³ Ворона В.Л., Тихонов В.Л. Системы контроля и управления доступом: учебное пособие. М.: Горячая Линия — Телеком, 2010. С. 274.

⁵⁴ Широчинин В.П., Кулик Л. В., Марченко В.В. Динамическая аутентификация на основе клавиатурного почерка // Информатика, управление и вычислительная техника (Вестник национального технического университета Украины). 1999. №32. Яковлев А.К.

această tehnologie poate fi modificată și aplicată în sistemele moderne de control al accesului. Există o analiză a principalelor direcții promițătoare de îmbunătățire a mijloacelor tehnice de asigurare a securității obiectelor protejate⁵⁵.

La ora actuală tendințele principale în vederea perspectivei dezvoltării mijloacelor tehnico – operative sunt: elaborarea aparaturii pentru transmiterea și recepționarea copiilor de hîrtie a imaginilor electronice la distanță; modernizarea dispozitivelor de înregistrare a deplasării obiectelor; mărirea distanței de supraveghere cu mijloace de supraveghere ascunsă și micșorarea dimensiunilor lor până la cele mai mici cu prezența managementului la distanță și taimerul încorporat pentru fixarea datei și timpului aplicării lor.

Astfel de prospectivă sunt modernizarea formelor și metodelor folosirii mijloacelor tehnice în lupta cu criminalitatea. La baza acestei modernizări

Основные понятия организации и методики проведения компьютерно-технических экспертиз // Компьютерная преступность и информационная безопасность / под ред. А.11. Леонова. Минск: АРИЛ, 2010

⁵⁵ Зайцев Л. Г. Технические средства охраны: перспективные направления развития с учетом новых информационных технологий. 2019, с. 10-13

va sta reorientarea folosirii tehnicii speciale de la aplicare episodică la o aplicare complexă de lungă durată.

Referințe bibliografice

- 1) Armeanic A., Nastas A. Asigurarea pazei obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor. În: Revista științifico-practică Studii Naționale de Securitate 2021, p. 73 ISSN 2587-3822 , E-ISSN 2587-3954
- 2) Codul Contravențional al Republicii Moldova. Monitorul oficial Nr. 3-6. Art Nr: 15 din 16.01.2008.
- 3) Codul de Executare al Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 34-35/112 din 03.03.2005.
- 4) Codul de procedură penală a Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 104-110, art. Nr: 447 din 07.06.2003.
- 5) Codul Penal Republicii Moldova. Monitorul Oficial Nr. 72-74, art. nr : 195 din 14.04.2009.
- 6) Cojocaru R., Nastas A., Infrațiuni privind traficul de droguri în legislația penală a Republicii Moldova – tendințe, clasificare și soluții de perspectivă. În : Revista Universul Juridic Nr. 11 noiembrie 2021p. 33 România ISSN 2393-3445
- 7) Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994. Monitorul Oficial Nr. 1 din 12.08.1994.
- 8) Dănilă A., Nastas A., Evoluția în carieră a angajaților cu statut special din Ministerul Afacerilor Interne. În: Dezvoltarea armatei naționale în contextul aprofundării reformelor democratice: Conferința științifică cu participare internațională ediția V-a. 27 februarie Chișinău 2020

- 9) Doraș S. Gh., *Criminalistica*, vol. I - *Tehnica criminalistică*, Chișinău, 2011, p.19.
- 10) Faigher A., Cernomoreț S., Nastas A. Starea și tendințele indrăcționalității violente în Republica Moldova: unele abordări teoretico-practice. În: *Revista științifico-practică „Relații Internaționale Plus”*, nr.1 (17), Chișinău, 2020, p. 129. ISSN1857-4440, eISSN 2587-3393
- 11) Hotărârea Guvernului Nr. 583 din 26.05.2006, cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați. *Monitorul Oficial* Nr. 91-94, art Nr : 676 din 16.06.2006
- 12) Legea Nr. 134 din 13.06.2008, cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat. *Monitorul Oficial* Nr. 120-121, art Nr: 470 din 08.07.2008.
- 13) Legea Nr. 215 din 04.11.2011, cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. *Monitorul oficial* Nr. 76-80, art Nr: 243 din 20.04.2012.
- 14) Legea nr. 218 din 19.10.2012, privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 14.12.2012, nr. 254-262, art. 836
- 15) Legea Nr. 283 din 28.12.2011, cu privire la Poliția de Frontieră. *Monitorul Oficial* Nr. 76-80, art Nr: 245 din 20.04.2012.
- 16) Legea Nr. 283 din 04.07.2003, privind activitatea particulară de detectiv și de pază. *Monitorul oficial* Nr. 200-203, art Nr: 769 din 19.09.2003.

- 17) Legea nr. 300 din 12.12.2017, cu privire la sistemul administrației penitenciare. Monitorul Oficial Nr. 48-57, art Nr: 124 din 16.02.2018.
- 18) Legea Nr. 320 din 27.12. 2012, cu privire la activitatea Poliției și statul polițistului. Monitorul oficial Nr. 42-47, art Nr: 145 din 01.03.2013.
- 19) Legea Nr. 333 din 10.11.2006, privind statutul ofițerului de urmărire penală. Monitorul oficial Nr. 195-198, art Nr: 918 din 22.12.2006.
- 20) Legea Nr. 120 din 21.09.2017 „Cu privire la prevenirea și combaterea terorismului”. Monitorul oficial Nr. 364-370, art Nr: 614 din 20.10.2017.
- 21) Legea Nr. 59 din 29.03.2012, privind activitatea specială de investigații. Monitorul Oficial Nr. 113-118, art Nr : 373, 06.08.2012.
- 22) Legea Nr. 753 din 23.12.1999, privind Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Monitorul oficial Nr. 156, art Nr: 764 din 31.12.1999.
- 23) Legea Nr. 219 din 08.11.2011, cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri. Monitorul oficial Nr. 462-466, art Nr: 770 din 12.12.2018.
- 24) Legea Nr.105 din 16.05. 2008, cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal. Monitorul oficial Nr. 112-114, art Nr: 434 din 27.06.2008.
- 25) Malai L., Nastas A. Asigurarea ordinii publice și a securității civile în cadrul întrunirilor. În: Revista științifico-practică Studii Naționale de Securitate 2021. p. 56 ISSN 2587-3822 , E-ISSN 2587-3954
- 26) Nastas A., Efremov V., Bazele juridice și organizatorico-tactice de aplicare a mijloacelor

- tehnice special. În: Protecție, pază și securitate – amenințări și soluții. Culegere de articole științifice. Chișinău, 2019, p. 23. ISBN 978-9975-3313-3-3
- 27) Nastas A., Efremov V., Asigurarea securității informaționale a Republicii Moldova. În: Protecție, pază și securitate – amenințări și soluții. Culegere de articole științifice. Chișinău, 2019, p. 91-119. ISBN 978-9975-3313-3-3
- 28) Nastas A., Efremov V., Mijloace automate de prevenire a incendiilor. În: Protecție, pază și securitate – amenințări și soluții. Culegere de articole științifice. Chișinău, 2019, p.50. ISBN 978-9975-3313-3-3
- 29) URL:<http://www.3dlaser-pegram.ru/primeneie.html> (accesat 18.10.2021).
- 30) Вареных Н. М. Состояние и перспективы развития пиротехнических специальных средств нелегального действия в интересах МВД России // Сборник докладов и каталог участников международной научно-практической конференции «Спецсредства нелегального действия» / под общ. ред. 11.С. Маричева. М 2019. С. 9 11.
- 31) Ворона В.Л., Тихонов В.Л. Системы контроля и управления доступом. М: Горячая линия — Телеком, 2015. С. 272.
- 32) Ганин С.М. Беспилотные летательные аппараты. СПб:Невский бастион, 1999. 160 с.
- 33) Голованев И.П., Руцбов С.Л. Космические средства дистанционного зондирования Земли: Краткое описание технические

- характеристики. М.:НИИ КС ГНПЦ им. МВ. Хруничева, 2006. URL: http://www.secfocus.ru/shop/books/14_hlm#ch_5#ixzz39V2tiRC67 Security Focus
- 34) Григорян В. Защита бойца. Какие перспективы? // Военный парад.2020. № 1. с. 24-26.
- 35) Епифанов С. С., Кленов С.И., Попов В. В., Иванов Л.Л. Специальная техника правоохранительной деятельности (теоретические, правовые и организационные аспекты). Курс лекций. Вологда: Вологодский институт права и экономики ФСИН России, 2017. С. 8.
- 36) Зайцев Л. Г. Технические средства охраны: перспективные направления развития с учетом новых информационных технологий. 2014, с. 10-13.
- 37) Леонов С.И., Попов В.Г. Специальная техника правоохранительных органов. Курс лекций. Томск: Кузбасский институт ФСИН России, Томский филиал, 2021. С. 9
- 38) Лушин А.М., Специальная техника и ее применение. Введение в курс. Лекция . Горький, 1900 г., р.10.
- 39) Новожилов С.Л., Роль, место и значение специальной техники в борьбе с преступлениями. Лекция, Горький, 1991 г., р.4
- 40) Оперативно-розыскная деятельность: учебник. 2-е изд., доп. и перераб. / под ред. К. К. Горяинова, В.С. Обнинского, Г.К. Синилова, А.Ю. Шумилова. М., 2014. С. 392.

- 41) Основы оперативно-розыскной деятельности, Москва, 1986 г., р.150.
- 42) Сборник учебных материалов по курсу «Основы специальной техники», ВШ МООП РСФСР, Москва, 1986 г., р.6.
- 43) Специальная техника органов внутренних дел: учебник для образовательных учреждений МВД России / под ред. д-ра юрид. наук, проф. генерал-майора милиции В.Л. Попова. М. 2020: ЦИиПМОКП МВД России, с. 6-7
- 44) Теснее связь науки и практики (Специальный выпуск информационного бюллетня №4), УВД Калининского Облсполкома г.Калинин, 1974 г., р.46.
- 45) Труды ВШ МООП РСФСР, №3С, 1983 г., р.217.
- 46) Широчинин В.П., Кулик Л. В., Марченко В.В. Динамическая аутентификация на основе клавиатурного почерка // Информатика, управление и вычислительная техника (Вестник национального технического университета Украины). 1999. №32. Яковлев А.К. Основные понятия организации и методики проведения компьютерно-технических экспертиз // Компьютерная преступность и информационная безопасность / под ред. А.11. Леонова. Минск: АРИЛ, 2010